

UCHWAŁA NR LII/444/2023
RADY POWIATU GLIWICKIEGO
z dnia 29 czerwca 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 – 2028”

Na podstawie art. 12 pkt 11, art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2022 r. poz. 1526, z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jednolity Dz. U. 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.)

Rada Powiatu Gliwickiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjąć do realizacji „Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 - 2028”, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gliwickiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY POWIATU
GLIWICKIEGO

Andrzej Kurek

Załącznik do uchwały Nr LII/444/2023
Rady Powiatu Gliwickiego
z dnia 29 czerwca 2023 r.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 - 2028

Gliwice 2023

Autorzy opracowania kierują szczególne podziękowania w stronę wszystkich osób i instytucji, które aktywnie włączyły się do prac w trakcie opracowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 - 2028

Copyright © Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach oraz PS MONITORING Sp. z o.o.

PS MONITORING Sp. z o.o.
z siedzibą w Wadowicach
www.psmonitoring.pl

Spis treści

Metodologia prac	4
1. Podstawy prawne dla konstruowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy w Rodzinie.....	5
2. Definicje i podstawowe pojęcia.....	7
3. Formy pomocy.....	8
4. Odniesienie do programów krajowych, wojewódzkich i powiatowych	9
4.1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.....	9
4.2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim.....	10
4.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gliwickiego	11
5. Diagnoza problemu przemocy na terenie powiatu gliwickiego	12
5.1. Zasoby instytucjonalne i ich działania.....	12
5.1.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Zespół Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej.....	12
5.1.2. Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej	15
5.1.2.1. Badanie ankietowe wybranej grupy osób, które w ramach swoich obowiązków zawodowych, podejmują działania związane ze zjawiskiem przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego	23
5.1.3. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	26
5.1.4. Komenda Miejska Policji w Gliwicach	28
5.1.5. Prokuratura Rejonowa Gliwice – Zachód w Gliwicach	31
5.1.6. Sąd Rejonowy w Gliwicach	32
5.1.7. Zespoły Interdyscyplinarne działające na terenie powiatu gliwickiego	35
5.1.8. Wnioski z diagnozy zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego.....	36
6. Analiza SWOT	38
7. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji.....	39
7.1. Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki	41
7.2. Wartości bazowe i referencyjne mierników.....	48
8. Zakładane rezultaty Programu	55
9. Adresaci Programu	56
10. Źródła finansowania	56
11. Monitoring i ewaluacja.....	56
Spis tabel	58
Spis wykresów	59

Metodologia prac

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doświadczających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 – 2028 został opracowany w odpowiedzi na konieczność budowania wsparcia dla osób doznających przemocy. Niniejszy dokument powstał przy aktywnym uczestnictwie Zespołu roboczego, w którego skład weszły następujące osoby:

1. Edyta Więcek - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach,
2. Olga Bocińska – Wicedyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach,
3. Agnieszka Rak - Psycholog w Zespole Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach,
4. Dagmara Ratajewska - Pedagog w Zespole Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach.

W trakcie prac przeprowadzono pogłębioną diagnozę zjawiska przemocy i podejmowanych działań w kierunku jej zapobiegania na terenie powiatu. Podczas badań uwzględniono czynniki infrastrukturalne i społeczne. Dodatkowo w ramach prowadzonej diagnozy została przeprowadzona anonimowa ankieta wśród: pracowników socjalnych, asystentów rodziny lub innych pracowników ośrodków pomocy społecznej, kuratorów zawodowych rodzinnych i dla dorosłych Sądu Rejonowego w Gliwicach, dzielnicowych Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach, pracowników Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej PCPR w Gliwicach, punktów konsultacyjnych oraz psychologów i pedagogów szkół wszystkich szczebli z terenu powiatu gliwickiego.

Wyniki prowadzonych badań pokazują, że respondenci w większości (co drugi badany) wskazywali na niską częstotliwość występowanie zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego. Jednocześnie zwraca uwagę wysoki odsetek osób (17%), które nie potrafiły ocenić częstotliwości występowania zjawiska przemocy. Pogłębiona analiza danych wskazuje na konieczność wprowadzenia cyklicznych szkoleń adresowanych do profesjonalistów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego. Głównymi formami przemocy, identyfikowanymi przez respondentów, były: przemoc psychiczna, fizyczna, zaniedbanie oraz przemoc ekonomiczna. Jako najczęściej stosujących przemoc respondenci wskazywali mężów i ojców. Natomiast w roli osób doznających przemocy postrzegali kobiety w wieku poniżej 60 roku życia oraz dzieci w wieku do 13 roku życia. Wskazując na główne bariery na jakie napotykają badani, w trakcie pracy z rodzinami doświadczającymi przemocy, należy wymienić: brak współpracy ze strony osoby stosującej przemoc, ale również brak współpracy ze strony osoby doznającej przemocy oraz niską świadomość społeczną. Podnoszony był również niewystarczający dostęp do specjalistów takich jak: psycholog, psychiatra (w tym dziecięcy), prawnik, psychoterapeuta oraz terapeuta do pracy z rodzinami i terapeuta uzależnień.

W wyniku prac nad Programem opracowano, dostosowany do aktualnych potrzeb, zestaw celów strategicznych, operacyjnych i niezbędnych działań oraz wskaźników monitorujących ich efektywność. Ponadto, wskazano źródła finansowania przyjętych działań. W trakcie prac nad dokumentem zostały również opracowane wartości bazowe i referencyjne dla poszczególnych wskaźników, których zadaniem będzie ułatwienie bieżącego monitoringu realizowanego przez cały okres obowiązywania Programu. Przyjęta została bowiem reguła corocznego przeprowadzania monitoringu Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, którego wnioski mogą wskazywać obszary, w których rekomendowane będą zmiany przyjętych celów i działań, co stanowi mechanizm zapewniający dostosowanie do zmieniającego się otoczenia i potrzeb.

Prace nad dokumentem prowadzone były w ramach Zespołu roboczego, który m.in. wyznaczył cel główny, cele strategiczne i operacyjne na kolejne lata. Spotkania te przyjęły formę warsztatów, w których uczestniczyli przedstawiciele: Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu gliwickiego, Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach, Zespołów Kuratorskiej Służby Sądowej - Sądu Rejonowego w Gliwicach, Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z terenu powiatu gliwickiego, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, jak również Zespołów Interdyscyplinarnych.

W trakcie prac, bazując na wyznaczonych głównych celach strategicznych, przeprowadzono pogłębioną analizę SWOT. Zadaniem jej było zidentyfikowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, które w trakcie realizacji Programu będą stanowiły zarówno czynniki wzrostu, jak również czynniki ryzyka zagrażające osiągnięciu zakładanych rezultatów.

1. Podstawy prawne dla konstruowania Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Powiat jako jednostka samorządu terytorialnego został zobligowany do okresowego opracowywania programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Zadanie to jest określone jako jego własne w art. 6 ust 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 – 2028 jest zgodny z założeniami polityki społecznej oraz przeciwdziałania przemocy, określonych w krajowych dokumentach strategicznych, jak również z innymi ustawami kompetencyjnymi szczebla administracji rządowej. Działania przyjmowane w Programie wynikają z bezpośredniego odniesienia do krajowych i międzynarodowych aktów prawnych, a w szczególności:

1. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U z 1997 r., poz. 78, nr 483 z późn. zm.),
2. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.),

3. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
(tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 z późn. zm.),
4. Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
(tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1526 z późn. zm.),
5. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny
(tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 z późn. zm.),
6. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego
(tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1375 z późn. zm.),
7. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy
(tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 127),
8. Ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 z późn. zm.),
9. Ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich
(Dz. U. z 2022 r., poz. 1700 z późn. zm.),
10. Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny
(tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 1360 z późn. zm.),
11. Ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego
(tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1805 z późn. zm.),
12. Ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji
(tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 171 z późn. zm.),
13. Ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych
(tj. Dz. U. z 2021 r., poz. 1214 z późn. zm.),
14. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.),
15. Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego
(tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 725),
16. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 165 z późn. zm.),
17. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 172),
18. Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(tj. Dz. U. z 2022 r., poz. 2230),
19. Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 571),
20. Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.
(Dz. U. z 2015 r., poz. 961 z późn. zm.),
21. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta"
(Dz. U. z 2011 r., poz. 209, nr 1245)

2. Definicje i podstawowe pojęcia

Przemoc domowa – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.¹

Wyróżniamy kilka rodzajów przemocy, które są charakteryzowane w następujący sposób.²

Fizyczna - naruszanie nietykalności cielesnej. Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym takie ryzyko, np.: popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. "policzek", przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.

Psychiczna - naruszenie godności osobistej. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, krzywdzenie zwierząt, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp. Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

Seksualna - naruszenie intymności. Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu, np.: wymuszaniu pożycia, obmacywaniu, gwałcie, zmuszaniu do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczeniu się z życzeniami partnerki/partnera, komentowaniu szczegółów anatomicznych, ocenianiu sprawności seksualnej, wyglądu, itp.

Ekonomiczna - naruszenie własności. Przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, art. 2 ust 1

² <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy>,
(dostęp w dniu 24.04.2023 r.)

nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąś własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.

Zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwienie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

3. Formy pomocy

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej identyfikuje podstawowy katalog działań, których celem jest zapobieganie oraz ograniczanie skutków działań przemocowych. Należy wśród nich wymienić w szczególności udzielanie bezpłatnej pomocy w następujących formach:³

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
- 4) zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Wśród zadań własnych powiatu należy wskazać:

- 1) opracowanie i realizację powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;

³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, art. 3

- 2) opracowanie i realizację programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Ponadto powiat może realizować zadania z zakresu administracji rządowej, finansowane z budżetu państwa, do których należą w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowywanie i realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową.
- 3) opracowywanie i realizację programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

4. Odniesienie do programów krajowych, wojewódzkich i powiatowych

4.1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na 2023 rok, przyjęty Uchwałą nr 248 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. (M. P. z dnia 23 grudnia 2022 r., poz. 1259), ukierunkowany jest głównie na zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce. Poprzednia edycja programu obejmowała okres od 2014 do 2020 roku, natomiast od 2021 roku Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie opracowywany jest w perspektywie jednorocznej.

Obecnie do głównych obszarów, które zostały objęte przez Program należą:

- I. Profilaktyka i edukacja społeczna.
- II. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.
- III. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
- IV. Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach powyżej wskazanych obszarów zostały wyszczególnione: cele, kierunki i rodzaje działań Programu. Katalog przyjętych w Programie celów wchodzących w skład poszczególnych obszarów obejmuje:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023-2028 w całości, w ramach swoich celów strategicznych, operacyjnych i działań, wpisuje się w powyżej wskazane obszary i cele Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

4.2. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim na lata 2021-2025 został przyjęty Uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego nr 1431/241/VI/2021 dnia 15 czerwca 2021 r. W swoim głównym celu wskazuje „Wzmocnienie oddziaływań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie śląskim”. Ma on zostać osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

1. Edukacja publiczna oraz wspieranie oddziaływań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
2. Wspieranie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej;
3. Monitorowanie problemów związanych z przemocą domową.

Autorzy Programu zakładają, że „[...] zadania realizowane w ramach Programu przyczynią się do wzmocnienia oddziaływań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej w województwie śląskim, w szczególności przez:

- organizowanie i współorganizowanie różnych form doskonalenia zawodowego osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, w tym m.in.: konferencji, szkoleń, doradztwa, porad, warsztatów, spotkań, superwizji,
- organizowanie i współorganizowanie kampanii społeczno-edukacyjnych,
- monitoring problemu oraz gromadzenie danych,
- wspieranie lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej,
- współpracę w ramach systemu przeciwdziałania przemocy domowej różnych instytucji takich jak: placówki oświatowe, sądy, Policja, prokuratury, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, izby wytrzeźwień, poradnie rodzinne, telefony zaufania itp.
- udostępnianie informacji m.in. na stronach internetowych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i Województwa Śląskiego,
- tworzenie i uaktualnianie baz danych,

- promowanie dobrych praktyk i nowych rozwiązań,
- organizowanie, wspieranie, promowanie przedsięwzięć o zasięgu lub znaczeniu regionalnym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- organizowanie i współorganizowanie różnych form doskonalenia zawodowego osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w tym m.in.: konferencji, szkoleń, narad, warsztatów, spotkań,
- realizację przedsięwzięć mających na celu wsparcie osób bezpośrednio pracujących z osobami dotkniętymi przemocą domową i osobami stosującymi przemoc,
- wdrażanie działań mających na celu podniesienie poziomu wiedzy oraz kształtowanie postaw społecznych wolnych od przemocy, skierowanych do różnych grup odbiorców,
- wspieranie programów mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej,
- przedsięwzięcia na rzecz dostosowania do potrzeb społecznych lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy domowej.”⁴

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023-2028 w całości, w ramach swoich celów strategicznych, operacyjnych i działań, wpisuje się w powyżej wskazane obszary i cele Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Województwie Śląskim

4.3. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gliwickiego

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023-2028 opracowany został m.in. w odniesieniu do celów i działań wskazanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Gliwickiego na lata 2021-2026, przyjętej w dniu 29 kwietnia 2021 roku Uchwałą nr XXVII/218/2021 Rady Powiatu Gliwickiego. W dokumencie tym wprowadzony został cel strategiczny pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”. Jego osiągnięcie zostało oparte o cele operacyjne pn. „Zmniejszenie ilości rodzin, w których występuje problem przemocy” oraz „Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności wobec dzieci”. W ramach wskazanych celów zostały przyjęte w Strategii następujące działania:

- Poradnictwo prawne, wsparcie w środowisku, udział w grupach roboczych,
- Opracowywanie oraz upowszechnianie materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki przemocy domowej.

⁴ Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie śląskim na lata 2021-2025, s. 49-50, źródło: <https://rops-katowice.pl/2021/07/01/przyjecie-programu-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie-w-województwie-slaskim-na-lata-2021-2025/#:~:text=W%20dniu%2015%20czerwca%20br,Wojew%3%B3dztwa%20%C5%9A%C4%85skiego%20w%20latach%20poprzednich.> (dostęp w dniu 24.04.2023 r.)

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023-2028 stanowi kontynuację i poszerzenie zagadnień poruszanych w tym obszarze. Stanowi odpowiedź na zdiagnozowane zjawiska będące skutkami stosowania przemocy domowej, z jednoczesnym zaakcentowaniem działań ukierunkowanych na profilaktykę i edukację szerokiego grona profesjonalistów, ale również osób doświadczających przemocy i ją stosujących.

5. Diagnoza problemu przemocy na terenie powiatu gliwickiego

5.1. Zasoby instytucjonalne i ich działania

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w swojej strukturze zawiera szczegółową diagnozę zjawiska przemocy występującego na obszarze powiatu gliwickiego. Została ona wykonana w oparciu o dane statystyczne zgromadzone od instytucji publicznych, które realizując swoje statutowe zadania zmagają się ze zjawiskiem przemocy domowej. Wśród podmiotów tych należy wymienić:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Zespół Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej,
2. Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej,
3. Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Policję,
5. Prokuraturę Rejonową Gliwice-Zachód w Gliwicach,
6. Sąd Rejonowy w Gliwicach,
7. Zespoły Interdyscyplinarne.

Wyniki przeprowadzonej diagnozy zostały zaprezentowane w dalszej części opracowania w podziale na poszczególne obszary i specyfikę działalności powyżej wymienionych podmiotów administracji publicznej. Diagnozę przeprowadzono w oparciu o dane statystyczne pochodzące z okresu od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku. Analiza poszczególnych obszarów może opierać się o wybrane przedziały czasowe mieszczące się w wyżej zaznaczonych granicach.

5.1.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – Zespół Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej

Jedną z instytucji działających na terenie powiatu gliwickiego w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób jej doznających jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach, które działania w tym obszarze realizuje w ramach

Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej. Podstawową formą niesienia pomocy osobom doznającym przemocy domowej, ale również pracy z osobami stosującymi przemoc, było poradnictwo.

W latach 2018-2022 PCPR-ZPSiIK oferował osobom doznającym lub stosującym przemoc domową głównie porady prawne i psychologiczne, łącznie w badanym okresie z takiej formy wsparcia skorzystało 67 osób, co odpowiadało 64 rodzinom objętym pomocą. W ramach poradnictwa psychologicznego pomoc otrzymało łącznie 41 osób. Natomiast poradnictwem prawnym zostało objętych 26 osób. Przełożyło się to w badanym okresie na udzielenie łącznie 234 porad. Biorąc pod uwagę całość działań podejmowanych przez PCPR-ZPSiIK (które obejmowały m.in. poradnictwo wychowawcze, interwencję kryzysową czy porady z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu) należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2018-2022 z oferty Zespołu skorzystało łącznie 1218 osób, co odpowiadało średniej ich liczbie na poziomie 255 osób każdego roku. Szczegółowe dane w zakresie poradnictwa prawnego i psychologicznego zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 1 - Liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, którym udzielono wsparcia w ramach oferty PCPR-ZPSiIK w latach 2018 – 2022

Wyszczególnienie	Jednostka	Rok				2022 - wg stanu na koniec III kwartału	Suma końcowa
		2018	2019	2020	2021		
Poradnictwo prawne	Liczba osób	7	4	2	9	4	26
	Liczba rodzin	7	4	2	9	4	26
	Liczba porad	10	5	3	22	5	45
Poradnictwo psychologiczne	Liczba osób	14	7	6	8	6	41
	Liczba rodzin	11	7	6	8	6	38
	Liczba porad	57	13	23	57	39	189

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

Opierając się na danych zaprezentowanych w sprawozdaniach z realizacji przez powiat gliwicki Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie należy stwierdzić, że w strukturze osób doznających przemocy domowej, w latach 2018 - 2021, w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy ZPSiIK największą grupę stanowiły kobiety (64%). W dalszej kolejności wskazywani byli mężczyźni (28%) oraz dzieci (8%)⁵.

Z uwagi na fakt, że powiat gliwicki nie dysponuje ośrodkiem interwencji kryzysowej, w badanym okresie nie oferowano wsparcia w postaci tymczasowego schronienia dla osób doświadczających zjawiska przemocy w rodzinie. Takiego rodzaju forma pomocy jest oferowana przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, które podejmują

⁵ Sprawozdania PCPR z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za lata 2018-2021

bezpośrednią współpracę z podmiotami specjalizującymi się w zakresie zapewnienia tymczasowego schronienia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie na terenie województwa śląskiego.

Kolejną formą działań podejmowanych przez Zespół Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej w PCPR było opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W badanym okresie tj. od 2018 do końca trzeciego kwartału 2022 roku tylko raz, w 2018 roku, został realizowany program korekcyjno-edukacyjny - uczestniczyło w nim 10 osób. Należy zaznaczyć, że każdego roku podejmowane są próby rekrutowania chętnych do udziału w tego typu programie, jednakże liczba osób wyrażających chęć przystąpienia do niego jest zbyt niska i nie gwarantuje minimalnej liczby (6 osób) które powinny go skutecznie ukończyć.

W dalszej kolejności należy zwrócić uwagę na programy służące działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Zadanie to jest realizowane przez Zespół od 2021 roku w postaci programu pn. „Szkoła rodzicielstwa. Mocni rodzice, mocne dzieci.”, który wpisuje się w zakres działań profilaktycznych w obszarze wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci doświadczających przemocy domowej. W ciągu 2 lat realizacji programu uczestniczyło w nim łącznie 21 osób. Szczegółowe dane dotyczące programów oraz liczby osób uczestniczących zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 2 - Opracowywanie i realizacja przez PCPR programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Status	Jednostka	Rok				2022 - wg stanu na koniec III kwartału
			2018	2019	2020	2021	
Programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	opracowane	Liczba programów	1	-	-	-	-
	zrealizowane	Liczba programów	1	-	-	-	-
		Liczba osób uczestniczących	10	-	-	-	-
Programy służące działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza	opracowane	Liczba programów	-	-	-	1	1

Wyszczególnienie	Status	Jednostka	Rok				2022 - wg stanu na koniec III kwartału
			2018	2019	2020	2021	
w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową	zrealizowane	Liczba programów	-	-	-	1	1
		Liczba osób uczestniczących	-	-	-	6	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR

5.1.2. Gminne i Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej

Kolejnymi instytucjami, których zadania ukierunkowane są na przeciwdziałanie przemocy domowej, są ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu gliwickiego. Zbadano dwa podstawowe powody trudnych sytuacji życiowych, będących przyczyną korzystania z pomocy społecznej, w latach 2018-2022, których występowanie może łączyć się z pojawianiem się zjawiska przemocy domowej. Wśród nich należy wymienić: alkoholizm i narkomanię. Ponadto zbadano jak często przyczyną trudnej sytuacji życiowej jest przemoc domowa.

Najczęściej występującym powodem trudnej sytuacji życiowej, spośród trzech poddanych analizie czynników był alkoholizm. Zjawisko to, w okresie od 2018 roku do końca drugiego kwartału 2022 roku, występowało w 979 rodzinach z terenu powiatu gliwickiego. Najczęściej alkoholizm powodował trudną sytuację życiową w rodzinach na terenach gmin: Knurów, Pyskowice oraz Rudziniec. Jednakże, o ile w przypadku dwóch pierwszych gmin można mówić o czynniku demograficznym związanym z faktem, że gminy Knurów i Pyskowice są najliczniejsze pod względem liczby mieszkańców na terenie powiatu gliwickiego, to w przypadku gminy Rudziniec czynnik ten niekoniecznie jest dominujący. Gmina ta pod względem liczby mieszkańców w latach 2018-2021 uplasowała się na piątym miejscu, biorąc pod uwagę to kryterium.

Kolejnym, identyfikowanym przez ośrodki pomocy społecznej na terenie powiatu gliwickiego, było zjawisko narkomanii. W jego przypadku należy stwierdzić, że patrząc z punktu widzenia systemu pomocy społecznej, nie przyjmuje ono dużych rozmiarów. W latach 2018-2022 odnotowano 46 rodzin, w których zjawisko narkomanii było przyczyną trudnych sytuacji życiowych. Były to głównie rodziny zamieszkujące tereny gmin: Knurów, Pyskowice oraz Gierałtowiec. Przy czym, w przypadku ostatniej z wymienionych gmin, zjawisko to zostało zidentyfikowane tylko w jednej rodzinie w latach 2018-2019.

Natomiast biorąc pod uwagę rodziny, w których przyczyną trudnej sytuacji była przemoc domowa, należy wskazać, że w badanym okresie ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu gliwickiego pracowały łącznie z 420 rodzinami, które doświadczały tego problemu. Gminami, w których OPS podejmowały działania z uwagi na przemoc domową, najczęściej były: Knurów i Gierałtowiec.

W skali całego powiatu liczba rodzin, w których przyczyną trudnej sytuacji życiowej było zjawisko przemocy domowej, zwiększyła się o 5 w 2021 roku w stosunku do końca 2018 roku (z 107 w 2018 r. do 112 w 2021 r.). Należy, wobec tego uznać, że problem ten na terenie powiatu gliwickiego wymaga podejmowania działań profilaktycznych, niosących specjalistyczną pomoc, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową. Szczegółowe dane opisujące skalę występowania problemów, będących przyczyną trudnej sytuacji życiowej tj.: alkoholizmu, narkomanii i przemocy domowej, widzianych z perspektywy ośrodków pomocy społecznej, zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 3 - Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach, w których powodem trudnej sytuacji życiowej były: alkoholizm, narkomania i przemoc domowa na terenie powiatu gliwickiego w latach 2018-2022⁶

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	Gmina	Liczba rodzin (ogółem)				Liczba osób w rodzinach						
		Rok										
		2018	2019	2020	2021	II kw. 2022	2018	2019	2020	2021	II kw. 2022	
ALKOHOLIZM	Knurów	107	109	103	110	24	288	306	299	270	39	
	Pyskowice	78	70	62	55	33	103	100	71	73	46	
	Rudziniec	24	17	16	10	9	27	19	18	11	9	
	Pilchowice	10	7	11	11	6	14	9	14	16	8	
	Wielowieś	10	11	11	5	5	19	14	14	6	5	
	Toszek	8	8	5	8	7	10	14	6	11	17	
	Gierałtowiec	6	5	5	4	2	12	6	6	4	2	
	Sośnicowice	3	1	1	1	1	4	1	1	1	1	
NARKOMANIA	Knurów	12	8	3	11	3	34	25	10	34	3	
	Pyskowice	2	1	2	1	1	4	1	2	1	1	
	Gierałtowiec	1	1	-	-	-	1	3	-	-	-	
PRZEMOC DOMOWA	Knurów	104	76	105	110	6	336	279	346	375	19	
	Gierałtowiec	2	2	3	2	1	7	5	6	5	1	
	Pyskowice	-	2	2	-	1	-	6	12	-	8	
	Pilchowice	-	-	1	-	1	-	-	1	-	2	
	Wielowieś	1	1	-	-	-	4	3	-	-	-	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

⁶ W tabeli nie zamieszczono gmin, w których na przestrzeni od 2018 roku do końca drugiego kwartału 2022 roku nie odnotowano przypadków występowania zjawisk: alkoholizmu, narkomanii oraz przemocy domowej, prowadzących do występowania trudnych sytuacji życiowych.

Przeanalizowano ponadto działania podejmowane przez ośrodki pomocy społecznej w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego w okresie od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku. Z zaprezentowanych danych w poniższej tabeli wynika, że najczęstszą formą podejmowanych działań w związku ze stosowaniem przemocy domowej było: poradnictwo (35%), pomoc psychologiczna (22%), kontakt ze szkołą (11%), pomoc prawna (8%), powiadomienie Policji (7%). Stanowiły one dominujące formy podejmowanych działań w sytuacji stwierdzenia występowania zjawiska przemocy domowej. Stosunkowo rzadko ośrodki pomocy społecznej decydowały się na powiadomienie: Sądu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie lub Prokuratury. Statystycznie, tego rodzaju działania podejmowane były w czterech na sto przypadków.

Należy jednak zwrócić uwagę, że na przestrzeni lat 2018-2021, na terenie całego powiatu, dostrzegalna była tendencja nieznacznego wzrostu udziału działań podejmowanych w formie: kontaktu ze szkołą, powiadomienia Policji oraz powiadomienia GKRPA. Jednocześnie w tym samym czasie dostrzec można było znaczną redukcję działań realizowanych poprzez: poradnictwo, pomoc psychologiczną i prawną, powiadomienie Sądu lub PCPR.

Tabela nr 4 – Rodzaje działań podejmowanych przez OPS w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej w latach 2018-2022⁷

forma działania / gmina	Działania podejmowane przez OPS w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	Rok					
	2018	2019	2020	2021		
poradnictwo	561	246	272	318	270	1667
Knurów	340	72	112	76	104	704
Pyskowice	104	94	97	158	105	558
Pilchowice	43	12	12	9	28	104
Toszek	11	15	29	32	-	87
Sośnicowice	18	22	5	21	8	74
Gierałtowice	28	17	4	7	8	64
Rudziniec	6	6	10	6	12	40
Wielowieś	11	8	3	9	5	36
pomoc psychologiczna	273	207	218	191	133	1022
Knurów	84	110	135	120	82	531
Pyskowice	163	66	54	28	18	329
Toszek	-	4	21	18	21	64
Gierałtowice	15	12	2	7	8	44

⁷ W gminach niewykazanych w tabeli działania nie były podejmowane lub OPS nie dysponowały danymi o liczbie podjętych działań.

Działania podejmowane przez OPS w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej						
forma działania / gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
Sośnicowice	4	2	4	11	2	23
Rudziniec	4	10	2	3	1	20
Wielowieś	3	3	-	4	1	11
kontakt ze szkołą	97	116	73	107	109	502
Knurów	51	60	32	32	22	197
Pyskowice	28	35	13	38	31	145
Gierałtowice	9	9	21	30	6	75
Toszek	-	-	-	-	37	37
Wielowieś	2	5	2	4	4	17
Sośnicowice	5	4	2	2	3	16
Pilchowice	-	2	2	-	5	9
Rudziniec	2	1	1	1	1	6
pomoc prawna	107	93	55	58	46	359
Knurów	81	43	30	39	28	221
Toszek	11	11	8	14	16	60
Pyskowice	-	31	10	-	-	41
Gierałtowice	13	5	2	-	-	20
Sośnicowice	-	2	4	4	-	10
Rudziniec	2	1	1	-	2	6
Wielowieś	-	-	-	1	-	1
powiadomienie Policji	54	61	72	76	61	324
Knurów	24	26	20	17	12	99
Gierałtowice	9	9	20	18	22	78
Pyskowice	12	11	22	22	9	76
Sośnicowice	4	6	3	8	5	26
Wielowieś	3	6	1	6	5	21
Pilchowice	2	3	3	2	6	16
Rudziniec	-	-	3	3	2	8
powiadomienie Sądu	54	50	49	60	42	255
Knurów	43	33	36	39	15	166
Gierałtowice	2	2	5	3	12	24
Sośnicowice	1	6	1	8	5	21
Wielowieś	4	3	1	5	3	16
Pyskowice	-	3	1	4	5	13
Rudziniec	3	1	3	-	2	9
Pilchowice	1	2	2	1	-	6
powiadomienie GKRPA	54	27	49	54	58	242
Knurów	21	2	20	10	23	76
Pyskowice	17	9	3	25	18	72

Działania podejmowane przez OPS w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej						
forma działania / gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
Gierałtowiec	5	4	21	8	14	52
Wielowieś	8	5	2	4	2	21
Sośnicowice	2	3	1	6	1	13
Pilchowice	-	2	2	1	-	5
Rudziniec	1	2	-	-	-	3
zgłoszenie do PCPR	47	52	41	34	29	203
Knurów	47	30	41	34	23	175
Gierałtowiec	-	22	-	-	4	26
Sośnicowice	-	-	-	-	2	2
zgłoszenie do Prokuratury	30	34	26	25	30	145
Knurów	24	26	20	17	12	99
Gierałtowiec	3	1	4	3	12	23
Sośnicowice	3	6	2	5	4	20
Pyskowice	-	1	-	-	1	2
Pilchowice	-	-	-	-	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Rzadko na przestrzeni badanego okresu rodziła się potrzeba odbierania dzieci od ich rodziców biologicznych w związku ze stosowaniem przemocy domowej. Sytuacje takie miały miejsce w gminach: Toszek, Knurów, Sośnicowice oraz Pilchowice. W skali całego powiatu gliwickiego w okresie od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku, konieczność zastosowania takiego środka przeciwdziałania przemocy domowej wystąpiła 13 razy. Najintensywniej działania takie podejmowane były w 2022 roku, kiedy to czwórka dzieci została odebrana od rodziców biologicznych z uwagi na stosowanie przemocy domowej. Troje z nich było w wieku do 13 roku życia, natomiast jedno w wieku powyżej 13 roku życia. Szczegółowe dane zostały zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 5 – Liczba odbiorów dzieci od rodziców biologicznych w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej w latach 2018-2022⁸

Przedział wiekowy dzieci / Gmina	Liczba odbiorów dzieci z powodu przemocy domowej				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	Rok					
	2018	2019	2020	2021		
ogółem	2	2	3	2	4	13
Toszek	2	1	2	1	1	7
Knurów	-	1	1	1	1	4
Sośnicowice	-	-	-	-	1	1
Pilchowice	-	-	-	-	1	1
dzieci do 13 roku życia	2	2	2	2	3	11
Toszek	2	1	1	1	1	6
Knurów	-	1	1	1	1	4
Pilchowice	-	-	-	-	1	1
nieletni powyżej 13 roku życia	-	-	1	-	1	2
Toszek	-	-	1	-	-	1
Sośnicowice	-	-	-	-	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Poddano również analizie inicjatywy ośrodków pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania zjawisku występowania przemocy domowej. Można dostrzec aktywną rolę ośrodków jako organizatorów pomocy prawnej i psychologicznej na terenie powiatu gliwickiego. Liderami w zakresie tej formy podejmowanych działań były gminy: Knurów i Pyskowice. Kolejną częstą inicjatywą w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej były działania ukierunkowane na profilaktykę. W okresie od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku wśród OPS najczęściej z tej formy korzystały gminy: Rudziniec i Knurów. Warto również zwrócić uwagę na realizację różnego rodzaju działań w postaci grup wsparcia oraz prowadzenia szkoleń i edukacji. W przypadku pierwszej z wymienionych form odbywały się one tylko na terenie gminy Knurów. Natomiast w zakresie działań szkoleniowych i edukacyjnych najwięcej tego typu przedsięwzięć zrealizowano na terenach gmin: Sośnicowice, Knurów, Gierałtowice oraz Toszek. Warto również zwrócić uwagę, że na terenie gminy Toszek w analizowanym okresie prowadzone były świetlice środowiskowe, których liczba na przestrzeni ostatnich trzech lat niestety uległa zmniejszeniu.

Szczegółowe zestawienie wszystkich inicjatyw, podejmowanych na terenie powiatu gliwickiego, w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, zostało zaprezentowane w poniższej tabeli.

⁸ W gminach niewykazanych w tabeli działania nie były podejmowane.

Tabela nr 6 – Najczęściej podejmowane przez OPS inicjatywy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2018-2022⁹

forma działania / gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
pomoc prawna i psychologiczna	371	285	244	203	146	1249
Knurów	165	153	165	159	110	752
Pyskowice	163	97	64	28	18	370
Gierałtowice	28	17	4	7	8	64
Wielowieś	7	5	6	4	5	27
Rudziniec	6	11	3	3	3	26
Sośnicowice	1	1	1	1	1	5
Toszek	1	1	1	1	1	5
profilaktyka	31	32	34	29	27	153
Rudziniec	15	12	20	24	16	87
Knurów	11	12	10	1	8	42
Gierałtowice	2	5	1	1	1	10
Wielowieś	2	2	2	2	-	8
Toszek	1	1	1	1	1	5
Sośnicowice	-	-	-	-	1	1
grupa wsparcia	34	34	7	13	-	88
Knurów	34	34	7	13	-	88
szkolenia, edukacja	18	18	5	9	9	59
Sośnicowice	8	6	1	4	5	24
Knurów	2	4	1	2	2	11
Gierałtowice	2	5	1	1	1	10
Toszek	5	1	1	1	1	9
Wielowieś	1	1	1	1	-	4
Rudziniec	-	1	-	-	-	1
świetlice środowiskowe	6	6	4	4	4	24
Toszek	6	6	4	4	4	24
punkt porad	3	4	4	4	4	19
Sośnicowice	1	1	1	1	1	5
Toszek	1	1	1	1	1	5
Knurów	1	1	1	1	1	5
Gierałtowice	-	1	1	1	1	4
projekty systemowe	1	1	1	1	1	5
Wielowieś	1	1	1	1	1	5
programy autorskie	2	1	-	-	1	4
Toszek	1	-	-	-	1	2

⁹ W gminach niewykazanych w tabeli działania nie były podejmowane.

forma działania / gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
Gierałtowice	1	1	-	-	-	2
telefon zaufania	-	-	1	1	-	2
Pilchowice	-	-	1	1	-	2
trening zastępowania agresji	-	-	-	-	1	1
Knurów	-	-	-	-	1	1
inne: przyjmowanie jeden raz w tygodniu osób z problemem przemocy (liczba tygodni)	52	52	52	-	-	156
Pilchowice	52	52	52	-	-	156
inne: Program Osłonowy	-	1	-	-	-	1
Gierałtowice	-	1	-	-	-	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Biorąc pod uwagę dominującą formę pomocy osobom doznającym przemocy domowej, stosowaną w formie poradnictwa, zbadano jaki był jej udział, na tle wszystkich porad udzielanych w ramach tegoż zadania. Z przeprowadzonej analizy wynika, że w badanym okresie na terenach gmin: Gierałtowice, Knurów oraz Pyskowice, statystycznie ponad 69% stanowiły porady związane z występowaniem zjawiska przemocy domowej. Najczęściej, bo każda z przeprowadzonych terapii i udzielonych porad dotyczących przemocy domowej, realizowana była na terenie gminy Gierałtowice. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 7 – Udział terapii i porad specjalistycznych dotyczących zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego w latach 2018-2022¹⁰

Gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
	Udział terapii i porad specjalistycznych dotyczący zjawiska przemocy domowej w stosunku do ogólnej liczby terapii i porad specj. [%]				
Gierałtowice	100	100	100	100	100
Knurów	96	95	99	70	69
Pyskowice	37	16	11	6	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

¹⁰ W gminach niewykazanych w tabeli, OPS nie dysponowały danymi o udziale terapii i porad specjalistycznych dotyczący zjawiska przemocy domowej w stosunku do ogólnej liczby terapii i porad specjalistycznych lub udział ten był zerowy.

5.1.2.1. Badanie ankietowe wybranej grupy osób, które w ramach swoich obowiązków zawodowych, podejmują działania związane ze zjawiskiem przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego

W dniach od 21 listopada do 9 grudnia 2022 roku przeprowadzono anonimowe badanie ankietowe wśród: pracowników socjalnych, asystentów rodziny lub innych pracowników ośrodków pomocy społecznej, kuratorów zawodowych rodzinnych i dla dorosłych Sądu Rejonowego w Gliwicach, dzielnicowych Komendy Miejskiej Policji w Gliwicach, pracowników Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej PCPR w Gliwicach, punktów konsultacyjnych oraz psychologów i pedagogów szkół wszystkich szczebli z terenu powiatu gliwickiego. Badanie prowadzone było metodą CAWI¹¹. Obejmowało okres od 2018 do 2022 roku i wzięło w nim udział 60 respondentów. Głównie byli to przedstawiciele: edukacji (43%), systemu pomocy społecznej (37%), ZSPiIK (10%), kuratorskiej służby sądowej (3%).

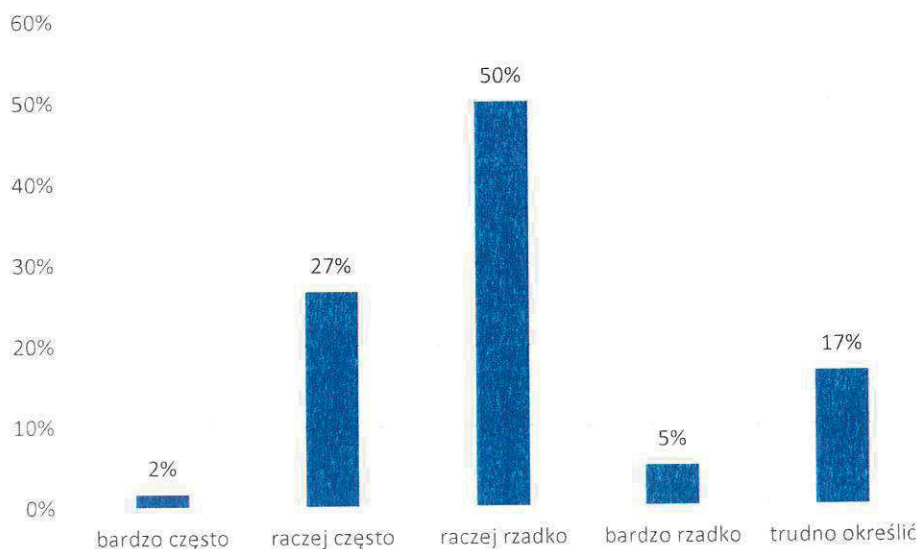
Biorąc pod uwagę obszar terytorialny, na którego terenie respondenci na co dzień wykonują swoje obowiązki, reprezentowane były gminy odpowiednio: Knurów (22%), Pyskowice (16%), Wielowieś (12%), Sośnicowice (12%), Pilchowice (10%), Rudziniec (10%), Toszek (9%) oraz Gierałtowiec (8%).

W trakcie prowadzonych badań poproszono respondentów o ocenę częstotliwości występowania zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców powiatu gliwickiego. Większość, bo dokładnie co drugi, ocenił to zjawisko jako raczej rzadko występujące, a jeden na dwudziestu wskazywał, że występuje ono bardzo rzadko. Natomiast prawie co czwarty uważał zjawisko przemocy domowej za raczej często występujące, a tylko przez 2% respondentów postrzegane było jako bardzo często występujące. Znaczącą grupę, liczącą 17%, stanowiły osoby, które nie potrafiły określić jak często spotykają się w swojej pracy ze zjawiskiem przemocy domowej. W tej grupie znaleźli się przede wszystkim psychologowie i pedagodzy szkolni, pracujący na terenach gmin: Rudziniec, Toszek i Wielowieś. Może to sugerować konieczność wprowadzenia działań edukacyjnych, kierowanych do szerokiego grona profesjonalistów, które podniosą ich kompetencje w zakresie rozpoznawania symptomów występowania zjawiska przemocy domowej oraz doboru odpowiednich środków zaradczych. Potwierdzają to też przeprowadzone badania, gdyż więcej jak co drugi z respondentów oceniał własną wiedzę na temat sposobów wspierania osób doznających przemocy w stopniu przeciętnym. Dodatkowo większą część tej grupy stanowiły osoby, które na co dzień nie pracują z osobami stosującymi przemoc. Wysoko swoją wiedzę w badanym zakresie ocenił niespełna co trzeci badany, a bardzo wysoko zaledwie 8%. W okresie od 2018 do 2022 roku respondenci wskazywali, że statystycznie brali udział w nieco ponad dwóch szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Jednocześnie grupami zawodowymi, które deklarowały częstsze uczestnictwo w tego typu szkoleniach byli

¹¹ ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW

psychologowie i pedagodzy szkolni, głównie z terenu gmin: Pyskowice, Knurów, Pilchowice oraz Sośnicowice. Drugą pod względem liczebności grupą zawodową deklarującą częstsze uczestnictwo w szkoleniach byli pracownicy socjalni i specjaliści pracy socjalnej. Najczęściej szkolenia dla nich organizowane były na terenach gmin: Knurów, Pilchowice, Sośnicowice oraz Wielowieś. Bardzo częste uczestnictwo w szkoleniach poświęconych zjawisku przemocy domowej deklarowali również pracownicy Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej PCPR w Gliwicach.

Wykres nr 1 – Częstotliwość dostrzegania przez respondentów zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne

Respondenci kwalifikując formy przemocy z jakimi spotykają się w trakcie swojej pracy najczęściej wymieniali: przemoc psychiczną (43%), przemoc fizyczną (35%), zaniedbanie (20%) oraz przemoc ekonomiczną (3%).

Zbadano również z jakich źródeł informacji korzystają respondenci, pozyskując dane na temat stosowania przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego. Ze zgromadzonych danych wynika, że w latach 2018-2022 najczęstszym źródłem informacji na ten temat były: osoby doznające przemocy (34%), Policja (19%), pedagog szkolny (14%), rodzina (12%), środowisko sąsiedzkie (10%) oraz kurator sądowy (6%). Wśród pozostałych źródeł informacji respondenci wskazywali: gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych, punkt interwencji kryzysowej przy MOPS oraz ośrodki pomocy społecznej. W ich przypadku możemy mówić o źródle informacji szacowanym na poziomie od 1% do 3%.

Badając opinię respondentów na temat osób stosujących przemoc domową, wnioskować należy, że najczęściej stosowali ją mężowie, uważał tak co drugi badany. W dalszej kolejności wymieniano ojców (30%). Zdarzały się również przypadki stosowania przemocy przez matki i żony, o czym wspominał jeden na dwudziestu badanych.

W badaniu dokonano również klasyfikacji osób doświadczających przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego. Według opinii respondentów najczęściej przemocy doznawały dorosłe kobiety w wieku poniżej 60 roku życia, uważało tak prawie sześciu na dziesięciu badanych. Jeden na trzech wskazywał również dzieci w wieku do 13 roku życia jako najczęściej doświadczające przemocy. Ponad 8% respondentów wymieniało nieletnich w wieku od 14 do 18 roku życia, natomiast na osoby starsze w wieku powyżej 60 roku życia wskazywało przeszło 3% badanych.

Badanie prowadzone na terenie powiatu gliwickiego pokazało również, że podczas niesienia pomocy osobom doświadczającym przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy domowej, respondenci napotykają na bariery, które utrudniają dotarcie z tą pomocą. Najczęściej wskazywali w tym zakresie na: brak współpracy ze strony osoby stosującej przemoc (30%), brak współpracy ze strony osoby doznającej przemocy (26%) oraz niską świadomość społeczną (21%). Podnoszony był również niewystarczający dostęp do specjalistów, uważało tak 18% badanych. Wskazywali oni, że brakuje: psychologów, psychiatrów (w tym psychiatrów dziecięcych), prawników, psychoterapeutów, terapeutów do pracy z rodzinami oraz terapeutów uzależnień. Ponadto co dwudziesty z respondentów wskazywał na niewystarczający dostęp do usług. Mowa tutaj była przede wszystkim o możliwości skorzystania z: ośrodka leczenia uzależnień oraz grup wsparcia dla osób doznających przemocy. Wspominano również o braku w bliskim sąsiedztwie placówek świadczących całodobowe schronienie dla osób doznających przemocy.

W trakcie prowadzonych badań zapytano jakie formy pomocy udzielane były osobie doznającej przemocy domowej. Najczęściej, bo w 31% przypadków wskazywano na przekazanie informacji, gdzie i z jakiej pomocy może skorzystać. W dalszej kolejności wymieniano poinformowanie: Policji (17%), Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej (15%), Sądu (15%), szkoły (9%), Prokuratury (4%). Jeden na dwudziestu badanych wskazywał, że zapewnia pomoc osobie doznającej przemocy w rodzinie w formie opieki nad dziećmi. Natomiast 1% respondentów wymieniło następujące formy: udzielenie pomocy medycznej, pomoc psychologiczną, udzielenie schronienia i wsparcia, założenie Niebieskiej Karty oraz pomoc dzieciom w ramach działań opiekuńczych szkoły. Wśród osób uczestniczących w badaniu 37% deklaroowało, że aktywnie współpracuje z osobami stosującymi przemoc. W tej grupie respondentów zapytano jakie formy pracy podejmowane są z osobami stosującymi przemoc w rodzinie? Wśród odpowiedzi badani m. in. wskazywali:

- Rekrutację do programów korekcyjno-edukacyjnego oraz profilaktyczno-terapeutycznego, organizowanie powyższych programów, motywowanie osoby stosującej przemoc do zmiany zachowania oraz pracę psychologiczną (terapeutyczną) z osobą stosującą przemoc domową;
- Informowanie o skutkach i konsekwencjach stosowania przemocy, przedstawienie możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej oraz korekcji zachowań;
- Skierowanie do specjalisty, konsultacje, analizę sytuacji;
- Motywowanie do podjęcia terapii uzależnień.

5.1.3. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Odwołując się do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gliwickim na lata 2021-2026 „problem alkoholizmu w powiecie [...] należy do jednego z siedmiu najistotniejszych zagadnień, w których w ciągu najbliższych lat służby pomocy społecznej będą musiały angażować swoje zasoby”¹². Jak wskazano we wcześniejszej części niniejszego Programu, od 2018 roku do końca drugiego kwartału 2022 roku zjawisko to zaobserwowano łącznie w 979 rodzinach z terenu powiatu gliwickiego. Najczęściej alkoholizm był powodem trudnej sytuacji życiowej na terenach gmin: Knurów, Pyskowice oraz Rudziniec.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że na terenach większości gmin (poza Knurówem, Pilchowicami i Toszkiem) zauważalny jest trend spadkowy w zakresie liczby rodzin, które doświadczają trudnych sytuacji życiowych z powodu alkoholizmu. Spośród wszystkich gmin powiatu gliwickiego 84% rodzin, które doświadczają problemów związanych z alkoholizmem w badanym okresie zogniskowane było w gminach: Knurów, Pyskowice oraz Rudziniec.

Patrząc na problem alkoholizmu przez pryzmat działań Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych charakterystycznym jest, że od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku, średnio 26% wniosków jakie wpłynęły do GKRPA, przesyłanych było do sądu celem zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego. W odpowiedzi na nie, sąd w prawie co czwartym przypadku orzekł o przymusowym podjęciu takiego leczenia. Natomiast w ogólnej liczbie wniosków kierowanych do GKRPA, na przestrzeni badanego okresu, ponad 1/5 osób, których dotyczyły wnioski, poddawała się dobrowolnemu leczeniu odwykowemu.

Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 8 – Wnioski GKRPA oraz osoby podejmujące leczenie odwykowe z terenu powiatu gliwickiego w latach 2018-2022¹³

Wyszczególnienie / Gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
	Liczba wniosków / osób					
Wnioski do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe	107	96	92	94	62	451
Knurów	37	32	27	26	22	144
Pyskowice	28	28	31	29	14	130
Wielowieś	11	10	9	12	9	51
Toszek	13	6	5	5	1	30

¹² Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gliwickim na lata 2021-2026, s. 63

¹³ W tabeli nie zamieszczono gmin, w których na przestrzeni od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku nie zarejestrowano opisywanych przypadków lub nie było możliwe ustalenie danych w poszczególnych kategoriach.

Wyszczególnienie / Gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
	Liczba wniosków / osób					
Pilchowice	5	7	7	5	2	26
Gierałtowiec	4	4	6	5	5	24
Rudziniec	3	6	4	7	3	23
Sośnicowice	6	3	3	5	6	23
Wnioski GKRPA przesłane do sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	19	21	19	46	12	117
Pyskowice	1	8	9	25	1	44
Wielowieś	6	5	1	3	3	18
Toszek	6	2	1	4	4	17
Pilchowice	5	3	5	3	-	16
Sośnicowice	-	3	3	8	-	14
Rudziniec	-	-	-	-	4	4
Gierałtowiec	1	-	-	3	-	4
Osoby z wydanym nakazem sądowym kierującym na przymusowe leczenie odwykowe	7	3	10	8	2	30
Wielowieś	4	1	5	3	2	15
Pilchowice	3	2	4	2	-	11
Gierałtowiec	-	-	1	3	-	4
Osoby, które dobrowolnie poddały się terapii odwykowej	14	11	14	21	26	86
Knurów	7	-	2	9	11	29
Sośnicowice	3	3	4	5	6	21
Wielowieś	4	2	5	3	3	17
Gierałtowiec	-	1	1	2	4	8
Pilchowice	-	4	1	-	-	5
Rudziniec	-	1	-	2	2	5
Toszek	-	-	1	-	-	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

Pomimo, iż z danych zaprezentowanych powyżej wynika, że zarysowuje się lekka tendencja spadkowa w zakresie występowania problemu alkoholizmu na terenie powiatu gliwickiego, to skala jego jest wciąż znacząca. Biorąc to pod uwagę należy stwierdzić, że na obszarze całego powiatu problem alkoholizmu należy do grupy zjawisk, które w ciągu najbliższych lat powinny zostać objęte szczególnie intensywnymi działaniami ze strony służb pomocy społecznej i ochrony zdrowia.

Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że na terenie powiatu gliwickiego funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin, który prowadzi indywidualne i grupowe spotkania edukacyjno-wspierające, bez realizacji programów terapii. Placówka zlokalizowana jest w Knurowie przy ul. ks. Alojzego Koziełka 2 lok. 5, a organem

prowadzącym jest Gmina Knurów. Jej działania adresowane są wyłącznie do mieszkańców gminy Knurów. W okresie od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku z oferty Punktu skorzystało łącznie 471 uzależnionych osób. Opierając się na danych z lat 2019-2022 można stwierdzić, że 18% spośród klientów placówki stanowiły osoby współuzależnione.

W trakcie diagnozy zostało przeprowadzone badanie zjawiska przemocy domowej w powiązaniu z występowaniem uzależnień. Z danych jakimi dysponują GKRPA wynika, że na przestrzeni lat 2018-2021 średnio każdego roku 46 osób z uzależnieniem, stosowało przemoc domową. Porównując tę wielkość do liczby wniosków jakie wpływały do GKRPA o skierowanie na leczenie odwykowe należałoby uznać, że niespełna co druga osoba uzależniona jednocześnie stosowała przemoc domową. Wśród gmin, które w badanym okresie, najczęściej spotykały się ze zjawiskiem uzależnienia i jednoczesnym stosowaniem przemocy domowej należałoby wskazać: Knurów, Pyskowice, Wielowieś oraz Sośnicowice. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 9 – Liczba osób uzależnionych, które stosowały przemoc domowej na terenie gminy powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie / Gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
Liczba osób uzależnionych, które stosowały przemoc domową (ogółem)	46	52	44	43	35	220
Knurów	21	21	20	10	19	91
Pyskowice	6	7	8	11	8	40
Wielowieś	7	6	4	8	4	29
Sośnicowice	6	7	3	4	-	20
Toszek	3	1	3	5	2	14
Gierałtowice	2	3	2	3	1	11
Pilchowice	1	4	3	1	-	9
Rudziniec	-	3	1	1	1	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

5.1.4. Komenda Miejska Policji w Gliwicach

Zjawisko przemocy domowej, badane z perspektywy danych będących w dyspozycji Policji, występuje na terenie powiatu gliwickiego ze zbliżoną częstotliwością, jaką można zaobserwować odwołując się do danych będących w posiadaniu Prokuratury Rejonowej (patrz. Podrozdział nr 5.1.6.) W badanym okresie na terenie powiatu zostało założonych łącznie 525 Niebieskich Kart. Średnio każdego roku, na przestrzeni lat 2018-2021, zakładano 114 nowych kart. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 10 - Liczba przeprowadzonych interwencji w związku z przemocą domową, które zostały objęte procedurą "Niebieskiej Karty" dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
Liczba założonych "Niebieskich Kart"	93	104	141	119	68

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gliwicach

Analizując strukturę grupy osób doświadczających przemocy, według statystyk Policji, najczęściej dotyka ona kobiet. **W okresie pomiędzy 2018 a 2022 rokiem ponad siedem na dziesięć osób doznających przemocy w rodzinie stanowiły właśnie kobiety. W przypadku grupy mężczyzn odsetek ten wyniósł 16%.** Pozostałą grupę doświadczających przemocy stanowiły osoby małoletnie, których udział stanowił 11%. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane poniżej.

Tabela nr 11 - Liczba osób doznających przemocy w rodzinie w podziale na płeć dorosłych oraz małoletni dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
	Liczba osób				
kobiety	72	91	113	92	55
mężczyźni	17	14	27	26	9
małoletni	13	10	18	11	13

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gliwicach

Naturalną konsekwencją powyżej zaprezentowanego rozkładu danych jest fakt, że **głównie stosującymi przemoc domową na terenie powiatu gliwickiego byli mężczyźni. W badanym okresie występowali oni w tym charakterze w 87% przypadków,** które zostały zanotowane przez Komendę Miejską Policji w Gliwicach. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 12 - Liczba osób stosujących przemoc domową dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
	liczba osób				
kobiety	16	8	16	14	9
mężczyźni	77	95	125	106	59
dzieci i nieletni	1	1	0	2	0

Źródło: Komenda Miejska Policji w Gliwicach

Badając zjawisko przemocy na terenie powiatu gliwickiego należy stwierdzić, że najczęściej stosowaną w latach 2018-2022 była przemoc fizyczna (42%) i seksualna (35%). W dalszej kolejności odnotowane były przypadki przemocy psychicznej (15%) oraz ekonomicznej (3%). Należy również zauważyć, że inne rodzaje przemocy rejestrowano przeciętnie w jednym na dwadzieścia cztery przypadków. **Zawraca jednak uwagę fakt, że w badanym okresie zauważalna była, w głównej grupie przestępstw, tendencja wzrostowa. W 2021 roku przypadki występowania przemocy seksualnej prawie się podwoiły, a przemoc fizyczna stosowana była o ponad połowę częściej, niż miało to miejsce w 2018 roku.** Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 13 - Rodzaje przemocy domowej dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

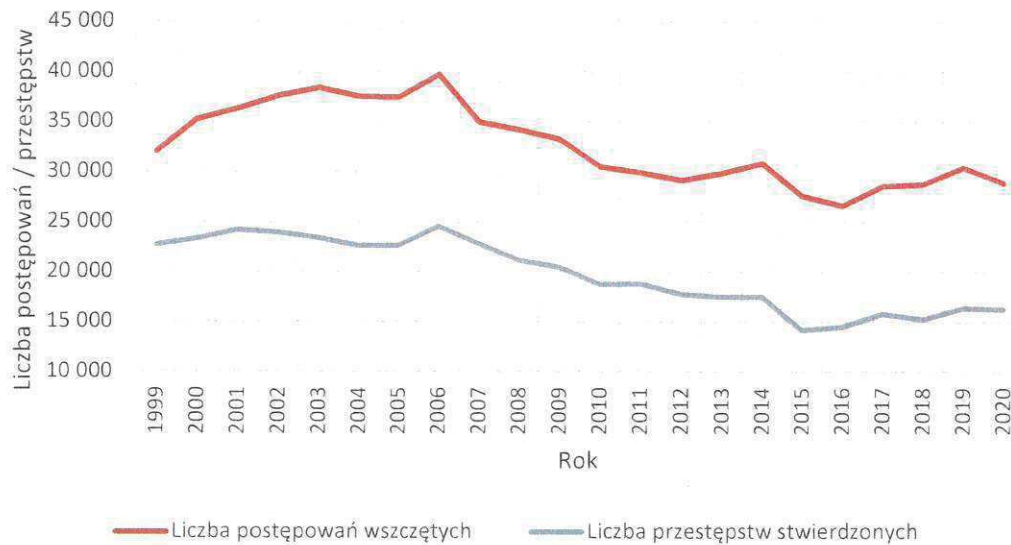
Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
	liczba osób				
fizyczna	84	104	144	141	62
seksualna	62	91	134	119	41
psychiczna	36	44	41	41	24
ekonomiczna	2	6	3	9	21
innego rodzaju przemoc	10	6	10	10	17

Źródło: Komenda Miejską Policji w Gliwicach

Powyżej opisana charakterystyka wpisuje się w szerszy obraz dostrzegalny na terenie całego kraju. Opierając się bowiem na danych statystycznych Policji dla obszaru całej Polski dostrzec można w okresie od 2015 roku widoczny trend wzrostowy w zakresie przestępstw przeciwko rodzinie i opiece. Jak zostało pokazane na poniższym wykresie od 2006 do 2015 roku utrzymywała się wyraźna tendencja spadkowa dla tego rodzaju przestępstw,

zarówno w zakresie wszczynanych postępowań i stwierdzonych przestępstw. Po tym okresie trend ten uległ wyraźnemu odwróceniu i utrzymywał się do 2020 roku.

Wykres nr 2 – Liczba wszczętych postępowań i stwierdzonych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na terenie Polski w latach 1999-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Statystyk Policji, strona internetowa:

<https://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestępstwa-przeciwko-7/63507,Znecanie-sie-art-207.html#:~:text=%C2%A7%201.,3%20miesi%C4%99cy%20do%20lat%205.> (dostęp w dniu 7 grudnia 2022 roku)

5.1.5. Prokuratura Rejonowa Gliwice – Zachód w Gliwicach

Diagnostując zjawisko przemocy na terenie powiatu gliwickiego przez pryzmat danych udostępnionych przez Prokuraturę Rejonową Gliwice-Zachód w Gliwicach należy stwierdzić, że na przestrzeni badanego okresu tj. od 2018 do 2021 średnio każdego roku prowadzonych było 133 postępowań przygotowawczych, o czyn z art. 207 § 1 lub 1a kk. Przeciętnie ponad co czwarte postępowanie kończyło się skierowaniem aktu oskarżenia do sądu, natomiast prawie co trzecie, postanowieniem o umorzeniu. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 14 - Liczba postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 §1 lub 1a kk dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
Liczba postępowań przygotowawczych ogółem	135	119	150	129	87
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych	133	126	143	126	91
w tym: aktem oskarżenia	24	35	31	31	20
postanowieniem o umorzeniu	60	47	45	44	36

Źródło: Prokuratura Rejonowa Gliwice-Zachód w Gliwicach

5.1.6. Sąd Rejonowy w Gliwicach

Analiza danych przekazanych przez Sąd Rejonowy w Gliwicach wskazuje, że w okresie od 2018 do końca trzeciego kwartału 2022 roku liczba wydanych wyroków sądowych na podstawie art. 207 Kodeksu karnego tj. znęcania się nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc, wahała się w przedziale od 75 do 96. Szczytowa liczba niniejszych wyroków zanotowana została w 2019 roku. Patrząc z punktu widzenia orzecznictwa sądowego, głównie osobami stosującymi przemoc na terenie powiatu gliwickiego w okresie badanych lat, byli mężczyźni (94%). Biorąc pod uwagę liczbę osób skazanych i odnosząc tą wielkość do liczby mieszkańców powiatu gliwickiego, można byłoby stwierdzić, że zjawisko przemocy domowej z punktu widzenia wymiaru sprawiedliwości nie przyjmuje znaczących rozmiarów bowiem stanowi jedynie 0,08% ogółu populacji mieszkańców powiatu w wieku powyżej 16 roku życia¹⁴. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela. Jednakże odwołując się do danych Policji, które zostały zaprezentowane powyżej, zauważamy, że skala problemu przemocy domowej jest znacznie większa. Nierzadko dochodzi do przypadków, których liczba jest trudna do oszacowania, gdzie mamy do czynienia z wycofywaniem zeznań przez osoby pokrzywdzone na etapie postępowań przygotowawczych oraz w trakcie prowadzonych przewodów sądowych. Z pewnością wpływa to na obraz skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie widziany z perspektywy wymiaru sprawiedliwości.

¹⁴ Według danych GUS liczba mieszkańców powiatu gliwickiego, w wieku powyżej 16 roku życia, wynosiła 99 139 osób, według stanu na koniec 2021 roku

Tabela nr 15 - Liczba wyroków wydanych przez Sąd na podstawie art. 207 kk dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
liczba					
Liczba wyroków	89	96	75	84	94
w tym dotyczących: kobiet	7	4	1	8	6
mężczyzn	82	92	74	76	88

Źródło: Sąd Rejonowy w Gliwicach

W odniesieniu do powyższych danych należy zwrócić uwagę, że w badanym okresie dla obszaru powiatu gliwickiego w poszczególnych latach zostało orzeczonych łącznie 207 kar pozbawienia wolności, w związku z art. 207 kk, w tym w ponad 60% przypadków z zastosowaniem warunkowego zawieszenia kary. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 16 - Liczba orzeczonych kar pozbawienia wolności w związku z art. 207 kk, w tym z warunkowym zawieszeniem kary dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
liczba					
liczba kar pozbawienia wolności [ogółem]	36	42	31	50	48
w tym z warunkowym zawieszeniem	23	32	22	24	24

Źródło: Sąd Rejonowy w Gliwicach

Biorąc pod uwagę wykonalność orzeczonych wyroków pozbawienia wolności należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2018-2021 liczba osób osadzonych w zakładach karnych w związku z wykonywaniem orzeczonej kary, na podstawie art. 207 kk., przewyższała liczbę skazanych za tego rodzaju przestępstwa w poszczególnych latach, co jest konsekwencją realizacji wyroków zapadłych w poprzednich okresach. Wskazują na to dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 17 - Liczba skazanych i osadzonych na podstawie art. 207 kk dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
	liczba				
liczba osadzonych	54	73	49	60	43
liczba skazanych	43	57	47	54	52

Źródło: Sąd Rejonowy w Gliwicach

Badając strukturę grupy społecznej osób umieszczonych w zakładach karnych, z terenu powiatu gliwickiego, z powodu znęcania się nad rodziną, należy stwierdzić, że wyłącznie stanowią ją mężczyźni. Dla badanego okresu szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 18 - Liczba osób umieszczonych w zakładach karnych z powodu znęcania się nad rodziną dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
	liczba				
Liczba osób ogółem	19	24	12	22	9
w tym: kobiet	0	0	0	0	0
mężczyzn	19	24	12	22	9

Źródło: Sąd Rejonowy w Gliwicach

W ramach prowadzonej diagnozy zjawiska przemocy na terenie powiatu gliwickiego poddano analizie liczbę osób objętych dozorem kuratorskim z związku ze stosowaniem przemocy domowej. Z danych przekazanych przez Sąd Rejonowy w Gliwicach wynika, że w badanym okresie każdego roku przeciętnie 26 osób było obejmowanych dozorem kuratora sądowego z tytułu znęcania się nad rodziną. W większości, bo aż 89% przypadków, byli to mężczyźni. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 19 - Liczba osób objętych dozorem kuratora sądowego z tytułu znęcania się nad rodziną dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału
	2018	2019	2020	2021	
	liczba				
Liczba dozorów	29	31	22	24	25
w tym: kobiet	5	4	1	3	2
mężczyzn	24	27	21	21	23

Źródło: Sąd Rejonowy w Gliwicach

5.1.7. Zespoły Interdyscyplinarne działające na terenie powiatu gliwickiego

Na terenie powiatu gliwickiego w ramach poszczególnych gmin zostały powołane zespoły interdyscyplinarne. Głównym ich zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy domowej, które jest realizowane w ramach procedury "Niebieskie Karty". Podstawowymi działaniami jakie realizowały zespoły były:

- diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie i realizowanie czynności w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie wobec osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc,
- podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na problemy związane z przemocą w rodzinie.

W okresie od 2018 do końca trzeciego kwartału 2022 roku, na terenie powiatu, zespoły interdyscyplinarne odbyły łącznie 165 posiedzeń. Najczęściej, bo w 79% przypadków, spotkania miały miejsce regularnie w kwartalnych odstępach czasu. Pozostałe organizowane były w zależności od zaistniałych potrzeb. W latach 2018-2021 średnio każdego roku powoływanych było 185 grup roboczych działających w ramach zespołów interdyscyplinarnych. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 20 - Liczba powołanych grup roboczych w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
Liczba powołanych grup roboczych - ogółem	175	147	204	212	121	859
Knurów	66	45	83	70	28	292
Pyskowice	21	29	43	39	16	148
Gierałtowiec	22	19	25	27	19	112
Rudziniec	10	6	17	25	15	73
Toszek	16	11	11	17	13	68
Wielowieś	17	13	8	16	9	63
Pilchowice	14	11	13	6	14	58
Sośnicowice	9	13	4	12	7	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

W okresie od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku na terenie powiatu gliwickiego do wszystkich zespołów interdyscyplinarnych łącznie wpłynęło 813 wniosków o objęcie procedurą „Niebieskie Karty”. Natomiast objętych tą procedurą przez zespoły

interdyscyplinarne, w tym samym okresie, było łącznie 1.063 rodzin z terenu powiatu. Największą liczbę wniosków i rodzin objętych procedurą NK, w badanym okresie, zanotowano na terenach gmin: Knurów, Pyskowice oraz Gierałtowie. Szczegółowe dane zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela nr 21 - Liczba Niebieskich Kart i rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” przez zespoły interdyscyplinarne dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022

Gmina	Rok				2022 wg stanu na koniec III kwartału	Ogółem
	2018	2019	2020	2021		
Liczba NK, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego	156	133	198	182	144	813
Knurów	75	51	94	72	30	322
Pyskowice	27	31	43	39	42	182
Gierałtowie	9	9	20	18	22	78
Pilchowice	14	11	15	9	17	66
Sośnicowice	9	13	4	14	7	47
Toszek	5	4	11	10	13	43
Rudziniec	6	6	8	12	8	40
Wielowieś	11	8	3	8	5	35
Liczba rodzin objętych procedurą NK	225	198	228	266	146	1063
Knurów	95	74	101	111	56	437
Pyskowice	50	54	60	76	22	262
Gierałtowie	20	19	24	24	19	106
Toszek	16	11	11	17	15	70
Wielowieś	16	13	8	12	7	56
Pilchowice	13	10	13	6	14	56
Sośnicowice	9	12	4	9	6	40
Rudziniec	6	5	7	11	7	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

5.1.8. Wnioski z diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu gliwickiego

1. Powiat Gliwicki nie dysponuje ośrodkiem interwencji kryzysowej, w badanym okresie nie oferowano wsparcia w postaci tymczasowego schronienia dla osób doświadczających zjawiska przemocy domowej. Takiego rodzaju forma pomocy jest oferowana przez ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu, które podejmują bezpośrednią współpracę z podmiotami specjalizującymi się w zakresie zapewnienia tymczasowego schronienia dla osób doświadczających przemocy domowej na terenie województwa śląskiego.

Dlatego też koniecznym jest utworzenie ośrodka interwencji kryzysowej na terenie powiatu gliwickiego.

2. W skali całego powiatu gliwickiego liczba rodzin, w których przyczyną trudnej sytuacji życiowej było zjawisko przemocy domowej, zwiększyła się o 5 w 2021 roku w stosunku do końca 2018 roku. Należy, wobec tego uznać, że problem ten na terenie powiatu jest istotny i wymagający podejmowania działań profilaktycznych, niosących specjalistyczną pomoc, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.
3. Najczęstszą formą podejmowanych przez OPS-y działań w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie było: poradnictwo (35%), pomoc psychologiczna (22%), kontakt ze szkołą (11%), pomoc prawna (8%), powiadomienie Policji (7%). Stanowiły one dominujące formy podejmowanych działań w sytuacji stwierdzenia występowania zjawiska przemocy domowej. Stosunkowo rzadko ośrodki pomocy społecznej decydowały się na powiadomienie: Sądu, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie lub Prokuratury. Statystycznie, tego rodzaju działania podejmowane były w czterech na sto przypadków.
4. W ramach przeciwdziałania przemocy domowej można dostrzec aktywną rolę ośrodków pomocy społecznej jako organizatorów pomocy prawnej i psychologicznej na terenie powiatu gliwickiego. Liderami w zakresie tej formy podejmowanych działań były gminy: Knurów i Pyskowice. Kolejną częstą inicjatywą w zakresie przeciwdziałania przemocy były działania ukierunkowane na profilaktykę. W okresie od 2018 roku do końca trzeciego kwartału 2022 roku wśród OPS najczęściej z tej formy korzystały gminy: Rudziniec i Knurów.
5. Jak pokazują badania rodzi się konieczność poszerzenia oferty szkoleniowej kierowanej do profesjonalistów (m.in. pedagogów szkolnych, psychologów), dzięki której podniesione zostaną ich kompetencja w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego. Zidentyfikowany został niewystarczający dostęp do specjalistów. Wskazywano, że brakuje: psychologów, psychiatrów (w tym psychiatrów dziecięcych), psychoterapeutów, terapeutów do pracy z rodzinami oraz terapeutów uzależnień. Ponadto zwracano uwagę na niewystarczający dostęp do usług. Mowa tutaj była przede wszystkim o możliwości skorzystania z: ośrodka leczenia uzależnień oraz grup wsparcia dla osób doznających przemocy. W trakcie prowadzonych badań wspomniano również o braku w bliskim sąsiedztwie placówek świadczących całodobowe schronienie dla osób doświadczających przemocy.
6. Na obszarze całego powiatu problem alkoholizmu należy do grupy zjawisk, które w ciągu najbliższych lat powinny zostać objęte szczególnie intensywnymi działaniami ze strony służb pomocy społecznej i ochrony zdrowia. Warto w tym miejscu zwrócić uwagę, że na terenie powiatu gliwickiego funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin, który prowadzi jedynie indywidualne i grupowe spotkania edukacyjno-wspierające, bez realizacji programów terapii. Placówka zlokalizowana jest w Knurowie przy ul. ks. Alojzego Koziełka 2 lok. 5, a organem prowadzącym jest Gmina Knurów. Jej działania adresowane są wyłącznie do mieszkańców gminy Knurów.

Należy również wspomnieć, że mieszkańcy Powiatu Gliwickiego borykający się z problemem uzależnienia i ich rodziny mogą skorzystać z oferty pomocy terapeutycznej i psychoterapeutycznej udzielanej przez Katolicki Ośrodek „Dom Nadziei” im. Ks. Jana Berthiera mieszczący się w Gliwicach przy ul. Głównej 30, który jest stacjonarnym i całodobowym oddziałem terapii i rehabilitacji dla młodzieży (15 – 21 lat) uzależnionej od substancji psychoaktywnych oraz Poradni profilaktyki i terapii uzależnień oraz zdrowia psychicznego.

7. Badanie zjawiska przemocy na terenie powiatu gliwickiego pokazało, że najczęściej stosowaną w latach 2018-2022 była przemoc psychiczna (43%), przemoc fizyczna (35%), zaniedbanie (20%) oraz przemoc ekonomiczna (3%). Zawraca uwagę fakt, że w badanym okresie zauważalna była, w głównej grupie przestępstw, tendencja wzrostowa. W 2021 roku przypadki występowania przemocy seksualnej prawie się podwoiły, a przemoc fizyczna stosowana była o ponad połowę częściej, niż miało to miejsce w 2018 roku.

6. Analiza SWOT

Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w powiecie gliwickim, została wykonana analiza SWOT. Zadaniem tego narzędzia jest wykazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, w tym przypadku w odniesieniu do zasobów powiatu.

Nazwa przyjętej metody pochodzi od słów:

strengths – mocne strony

weaknesses - słabe strony

opportunities – szanse

threats – zagrożenia.

Mocne strony stanowią czynniki w postaci zasobów ludzkich, rzeczowych i potencjału drzemącego wewnątrz badanego środowiska, na których ukształtowanie organizacja posiada bezpośredni wpływ. Przeciwnieństwem są natomiast słabe strony, które również ukonstytuowane są wewnątrz organizacji, jednak ich występowanie przekłada się na osłabienie pozycji danej organizacji w stosunku do otoczenia.

Szans należy upatrywać poza badanym środowiskiem, w jego otoczeniu. Stanowią je wszystkie czynniki zewnętrzne, które bez udziału organizacji wzmacniają jej pozycję. Zagrożenia, również znajdują się poza organizacją lub badanym środowiskiem, bez możliwości wpływania na nie, stanowią czynniki osłabiające pozycję organizacji w stosunku do otoczenia.

Bazując na wnioskach płynących z diagnozy, wykorzystując powyżej opisaną metodę, został przebadany system wsparcia dla osób i rodzin, w których występuje przemoc domowa, funkcjonujący na terenie powiatu gliwickiego. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela nr 22 – Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja przez odpowiednie podmioty Procedury Niebieskie Karty, • Grupy robocze powoływane przez ZI w OPS, • Funkcjonowanie Punktów Konsultacyjnych, • Zespoły interdyscyplinarne/grupy robocze w gminach, • Zespoły kryzysowe działające w szkołach, • Bardzo dobra współpraca instytucji działających na rzecz rodzin, • Możliwość realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc, • Możliwość udzielenia pomocy psychologicznej/prawnej dla osób doświadczających przemocy oraz osób jej stosujących, • Szeroka oferta szkoleń w zakresie przemocy (w tym: spotkania/konferencje/warsztaty online), • Możliwość prowadzenia działań w środowisku osób doświadczających i stosujących przemoc, • Realizowanie programów wzmacniania kompetencji wychowawczych rodzin zagrożonych przemocą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak szkoleń z prawnikami dla kadry pedagogicznej szkół, • Brak wystarczającej liczby szkoleń z zakresu zjawiska przemocy, dostępnych cenowo, • Spotkania online, które nie są wystarczające (w czasie pandemii były organizowane wyłącznie w ten sposób), • Brak psychiatrów dziecięcych - zbyt odległe terminy konsultacji, • Brak odpowiedniej ilości bezpłatnych ośrodków, do których można kierować pary na terapię/edukację w zakresie porozumienia bez przemocy/trening komunikacji, • Brak rzetelnych danych statystycznych oraz brak narzędzi do gromadzenia danych statystycznych, • Brak skierowań osób stosujących przemoc na rekrutację do programów korekcyjno-edukacyjnych, • Umarzanie postępowań z art. 207 po odmowie zeznań osoby pokrzywdzonej, • Brak grup samopomocowych dla osób doświadczających przemocy, • Brak hosteli dla rodzin doświadczających przemocy, • Brak superwizji dla osób pracujących z rodzinami zagrożonymi przemocą (w ramach przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu).
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej, • Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, • Zmiany prawne umożliwiające skuteczniejsze przeciwdziałanie przemocy domowej, • Kampanie informacyjne i społeczne podnoszące poziom wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy i wsparcia, • Wzrost świadomości społecznej w obszarze skutków przemocy, • Objęcie szkoleniami większej ilości osób pomagających w obszarze przeciwdziałania występowaniu 	<ul style="list-style-type: none"> • Więcej osadzonych w zakładach karnych, w związku z nierealizowaniem obowiązku udziału w grupach korekcyjno-edukacyjnych, • Obniżanie się stopy życiowej (ubożenie) społeczeństwa, • Problemy komunikacyjne związane z dojazdami do miejsc uzyskania pomocy oraz utrudniona dostępność do pomocy z uwagi na brak możliwości zapewnienia opieki dla dzieci lub w związku z wykonywaną pracą zarobkową, • Negatywne wzorce zachowań społecznych, • Poczucie bezkarności osób stosujących

<p>zjawiska przemocy domowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ujednolicenie procedury kierowania osób stosujących przemoc na program korekcyjno-edukacyjny, • Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego (przynajmniej 1 raz w roku), • Organizacja grup wsparcia dla osób pracujących z rodzinami zagrożonymi zjawiskiem przemocy celem przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu, • Poszerzenie oferty pomocy specjalistycznej, • Stworzenie narzędzi do właściwej diagnozy zjawiska przemocy domowej adekwatnych do zadań własnych instytucji, • Konsultacje społeczne szerokiego grona profesjonalistów i osób nieprofesjonalnie zajmujących się przeciwdziałaniem występowania zjawiska przemocy domowej, • Dodatkowe narzędzia dla funkcjonariuszy Policji dotyczące wydawania nakazu natychmiastowego opuszczenia mieszkania i zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. 	<p>przemoc domową,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niechęć rodzin do podjęcia współpracy, • Brak placówki całodobowej zapewniającej schronienie i specjalistyczną pomoc, • Wypalenie "Pomagaczy" potrzeba superwizji i wsparcia, • Mnogość obowiązków powierzanych osobom pracującym z osobami dotkniętymi przemocą domową (problem przemocy jako jedno z wielu zadań powierzanych pracownikom instytucji).
--	--

Źródło: opracowanie własne

7. Cele, kierunki działań i wskaźniki ich realizacji

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 – 2028 w swojej treści wskazuje cele strategiczne i operacyjne. Stanowią one podstawę do wyznaczania koniecznych działań, które podejmowane będą w nadchodzących latach. Zapewniając efektywność projektowanych działań przyjmuje się katalog mierników powiązanych z poszczególnymi działaniami, których celem jest okresowa ocena ich skuteczności.

Celem głównym przyjętym w Programie jest:

„Zwiększenie skuteczności działań realizowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego”

7.1. Cele strategiczne, operacyjne, działania i mierniki

W ramach prac nad Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 – 2028 została wykonana diagnoza zjawiska przemocy i podejmowanych działań. Ponadto przeprowadzona została analiza SWOT, która wskazuje mocne i słabe strony, jak również szanse i zagrożenia identyfikowane w niniejszym obszarze. Na bazie wniosków płynących z analiz zaprezentowanych we wcześniejszej części dokumentu przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej.
2. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy domowej, w szczególności wobec dzieci, podejmowanie działań propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich.
3. Wspieranie rozwoju instytucji, rozwijanie systemu współpracy pomiędzy instytucjami oraz działania na rzecz osób czynnie współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i pomocy osobom jej doświadczającym.
4. Zwiększenie zakresu oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
5. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy domowej.

Przypisano do nich grupę celów operacyjnych, które dodatkowo zostały opisane powiązanimi z nimi działaniami. Ponadto każde z działań posiada wyznaczone mierniki ich realizacji. Szczegółową prezentację tych elementów zawiera poniższa tabela, w której wskazano również podmioty angażujące się w realizację tychże działań.

Tabela nr 23 – Cele, zadania, mierniki oraz podmioty realizujące Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim na lata 2023 - 2028

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
PPP.1. Zwiększenie wiedzy na temat zjawiska przemocy domowej	PPP.1.1. Zwiększenie monitoringu i uszczegółowienie statystyki dotyczącej zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego	PPP.1.1.1. Realizacja procedury NK	PPP.1.1.1.1. Liczba utworzonych NK	OPS, ZI, KMP
			PPP.1.1.1.2. Liczba grup diagnostyczno - pomocowych	ZI
			PPP.1.1.1.3. Liczba spotkań ZI	ZI
			PPP.1.1.1.4. Liczba założonych spraw z art. 207 KK	Prokuratura

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
PPP.2. Podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawiska przemocy domowej, w szczególności wobec dzieci, podejmowanie działań propagujących pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich	PPP.2.1. Zwiększenie liczby posiadanych i upowszechnianych materiałów dotyczących przemocy domowej	PPP.1.1.2. Realizacja gminnego programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej	PPP.1.1.2.1. Posiadanie gminnego programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej (tak = 1, nie = 0)	OPS
			PPP.1.1.2.2. Liczba własnych diagnoz zjawiska przemocy domowej	OPS
		PPP.2.1.1. Opracowanie oraz upowszechnianie materiałów edukacyjnych	PPP.2.1.1.1. Liczba opracowanych materiałów informacyjnych własnych w danym roku sprawozdawczym	PCPR, Jednostki oświatowe, OPS, GKRPA
			PPP.2.1.1.2. Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych własnych w danym roku	PCPR, Jednostki oświatowe, OPS, GKRPA, ZI
			PPP.2.1.1.3. Liczba materiałów rozpowszechnianych (rodzaj: ulotka, plakat, baner itp.)	PCPR, OPS, Jednostki oświatowe, GKRPA
		PPP.2.1.2. Tworzenie i uaktualnianie baz danych w zakresie pomocy dla osób doznających przemocy domowej	PPP.2.1.2.1. Liczba utworzonych baz danych w danym roku sprawozdawczym	PCPR, OPS
		PPP.2.1.3. Organizowanie zajęć w środowisku lokalnym na tematy związane z przemocą domową	PPP.2.1.3.1. Liczba zorganizowanych szkoleń na temat przeciwdziałania przemocy domowej	PCPR, Jednostki oświatowe, OPS, ZKSS
			PPP.2.1.3.2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach na temat przeciwdziałania przemocy domowej	PCPR, Jednostki oświatowe, OPS, ZKSS
		PPP.2.1.4. Współpraca z mediami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	PPP.2.1.4.1. Liczba udzielonych wywiadów w mediach w danym roku sprawozdawczym	PCPR, OPS, Jednostki Oświatowe

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące	
PPP.3. Wspieranie rozwoju instytucji, rozwijanie systemu współpracy pomiędzy instytucjami oraz działania na rzecz osób czynnie współpracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i pomocy osobom jej doświadczającym	PPP.2.2. Rozwój działań profilaktyczno-edukacyjnych dla dzieci w szkołach	PPP.2.2.1. Spotkania edukacyjne dla rodziców i dzieci, związane z występowaniem i zapobieganiem zjawisku przemocy domowej	PPP.2.1.4.2. Liczba artykułów dotyczących przemocy domowej na poziomie lokalnym w danym roku sprawozdawczym	PCPR, OPS, Jednostki Oświatowe	
			PPP.2.2.1.1. Liczba spotkań	Jednostki oświatowe	
	PPP.3.1. Poszerzenie oferty pomocowej w ramach przeciwdziałania przemocy domowej	PPP.3.1.1. Rozwijanie sieci placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej	PPP.3.1.1.1. Liczba nowopowstałych placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą domową	PPP.3.1.1.1. Liczba nowopowstałych placówek wspierających i udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą domową	PCPR, OPS
					PPP.3.1.2. Zwiększenie bazy lokalowej w powiecie w zakresie mieszkań chronionych dla osób doświadczających przemocy domowej
			PPP.3.1.3. Pozyskiwanie środków finansowych na realizację programów korekcyjno-edukacyjnych, terapeutycznych i innych związanych z przeciwdziałaniem i profilaktyką zjawiska przemocy domowej	PPP.3.1.3.1. Kwota pozyskanych środków w danym roku [PLN]	
					PCPR, OPS

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
	PPP.3.2. Zwiększenie jakości współpracy międzyinstytucjonalnej	PPP.3.2.1. Organizacja spotkań, warsztatów, konferencji na poziomie ponadlokalnym (np. powiatowym), w ramach przeciwdziałania przemocy domowej	PPP.3.2.1.1. Liczba zorganizowanych spotkań	PCPR, OPS, KMP
			PPP.3.2.1.2. Liczba osób uczestniczących	PCPR, OPS, KMP
		PPP.3.2.2. Podejmowanie wspólnych interwencji i działania w ramach NK	PPP.3.2.2.1. Liczba pracowników wydelegowanych z danej jednostki do udziału w ZI i grupach diagnostyczno - pomocowych	PCPR, OPS, KMP, ZKSS
			PPP.3.2.2.2. Liczba podjętych wspólnie interwencji z innymi podmiotami	PCPR, OPS, KMP, ZKSS
	PPP.3.3. Wzmocnienie kadr służb społecznych i innych podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej i ochroną osób jej doświadczających	PPP.3.3.1. Działania mające na celu wsparcie pracowników służb społecznych, oświaty, Policji, m.in. poprzez grupy wsparcia, superwizje, coaching, itp.	PPP.3.3.1.1. Liczba spotkań grup wsparcia	PCPR, OPS, Jednostki oświatowe, GKRPA, ZI, KMP
			PPP.3.3.1.2. Liczba osób biorących udział w grupie wsparcia	PCPR, OPS, Jednostki oświatowe, GKRPA, ZI, KMP
			PPP.3.3.1.3. Liczba spotkań superwizyjnych	PCPR, OPS, Jednostki oświatowe, GKRPA, ZI, KMP
			PPP.3.3.1.4. Liczba osób uczestniczących w superwizjach	PCPR, OPS, Jednostki oświatowe, GKRPA, ZI, KMP
		PPP.3.3.2. Doskonalenie zawodowy kadr służb społecznych i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem	PPP.3.3.2.1. Liczba szkoleń	PCPR, OPS, Jednostki oświatowe, GKRPA, ZI, KMP

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
PPP.4. Zwiększenie zakresu oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową	PPP.4.1. Rozwój działań profilaktycznych adresowanych do osób stosujących przemoc domową	przemocy domowej i ochroną osób jej doświadczających	PPP.3.3.2.2. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	PCPR, OPS, Jednostki oświatowe, GKRPA, ZI, KMP
		PPP.3.3.3. Pozyskiwanie środków finansowych na realizację celów związanych z doskonaleniem zawodowym i wsparciem pracowników służb społecznych i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej i ochroną osób jej doświadczających	PPP.3.3.3.1. Kwota pozyskanych środków [PLN]	PCPR, OPS, Jednostki oświatowe, GKRPA, ZI, KMP
		PPP.3.4.1. Szkolenia ze specjalistami z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla kadry pedagogicznej	PPP.3.4.1.1. Liczba szkoleń dla kadry pedagogicznej	PCPR, Jednostki oświatowe
			PPP.3.4.1.2. Liczba osób biorących w szkoleniach dla kadry pedagogicznej	PCPR, Jednostki oświatowe
		PPP.4.1.1. Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych	PPP.4.1.1.1. Liczba skierowań na rekrutację do programu korekcyjno-edukacyjnego	OPS, ZI
			PPP.4.1.1.2. Liczba przeprowadzonych rekrutacji do programu korekcyjno-edukacyjnego	PCPR
			PPP.4.1.1.3. Liczba uruchomionych programów w danym roku sprawozdawczym	PCPR
			PPP.4.1.1.4. Liczba zrealizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych	PCPR

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
			PPP.4.1.1.3. Liczba uruchomionych programów w danym roku sprawozdawczym	PCPR
			PPP.4.1.1.4. Liczba zrealizowanych programów korekcyjno-edukacyjnych	PCPR
			PPP.4.1.1.5. Liczba spotkań grup	PCPR
			PPP.4.1.1.6. Liczba uczestników grup	PCPR
		PPP.4.1.2. Realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych	PPP.4.1.2.1. Liczba uruchomionych programów psychologiczno-terapeutycznych	PCPR
			PPP.4.1.2.2. Liczba zrealizowanych programów psychologiczno-terapeutycznych	PCPR
			PPP.4.1.2.3. Liczba spotkań grup	PCPR
			PPP.4.1.2.4. Liczba uczestników grup	PCPR
		PPP.4.1.3. Poradnictwo dla osób stosujących przemoc domową motywujące do zmiany	PPP.4.1.3.1. Liczba konsultacji indywidualnych psychologicznych, pedagogicznych, prawnych, socjalnych, terapeutycznych	PCPR, OPS, GKRPA
	PPP.4.2. Rozwój działań profilaktycznych adresowanych do osób uzależnionych stosujących przemoc domową	PPP.4.2.1. Kierowanie na terapię uzależnień osób stosujących przemoc domową	PPP.4.2.1.1. Liczba osób skierowanych na terapię uzależnień	GKRPA
		PPP.4.2.2. Poradnictwo dla osób uzależnionych stosujących przemoc domową	PPP.4.2.2.1. Liczba konsultacji indywidualnych psychologicznych, pedagogicznych, prawnych, socjalnych, terapeutycznych	GKRPA

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
PPP.5. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy domowej	PPP.5.1. Budowanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej	PPP.5.1.1. Poradnictwo dla osób doświadczających przemocy domowej	PPP.5.1.1.1. Liczba osób objętych poradnictwem psychologicznym	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.2. Liczba konsultacji/porad psychologicznych	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.3. Liczba osób objętych poradnictwem socjalnym	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.4. Liczba konsultacji/porad socjalnych	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.5. Liczba osób objętych poradnictwem prawnym	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.6. Liczba konsultacji/porad prawnym	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.7. Liczba osób objętych poradnictwem pedagogicznym	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.8. Liczba konsultacji/porad pedagogicznych	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.9. Liczba zorganizowanych grup samopomocowych	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.10. Liczba rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.11. Liczba Punktów Konsultacyjnych	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.12. Liczba Punktów Interwencji Kryzysowej	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.13. Liczba Punktów Wsparcia	PCPR, OPS
			PPP.5.1.1.14. Liczba Zespołów Poradnictwa Specjalistycznego	PCPR, OPS

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Mierniki	Podmioty realizujące
	PPP.5.2. Zapewnienie miejsc bezpiecznego schronienia dla osób doświadczających przemocy domowej	PPP.5.2.1. Kierowanie osób doświadczających przemocy domowej do miejsc bezpiecznego schronienia	PPP.5.2.1.1. Liczba osób skierowanych do miejsca bezpiecznego schronienia	OPS, KMP
			PPP.5.2.1.2. Liczba dzieci umieszczonych w miejscu bezpiecznego schronienia	OPS, KMP

Źródło: opracowanie własne

Wykaz użytych skrótów:

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

KMP - Komenda Miejska Policji

NGO - Organizacja Pozarządowa

OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej

PCPR - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

ZKSS - Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej

7.2. Wartości bazowe i referencyjne mierników

Mierniki przyjęte w Programie, będą w kolejnych latach jego obowiązywania, służyły ocenie skuteczności podejmowanych działań. Dla zapewnienia efektywności wdrażanych rozwiązań opracowana została tabela wartości bazowych i referencyjnych dla wszystkich mierników. Wartości bazowe zostały wyznaczone na podstawie ich odczytów za okres 2022 roku. Wprowadzona została również wartość referencyjna, która określa kierunek zmian lub wartość graniczną ich odczytów. Wartości referencyjne wyrażane są odrębnie dla każdego miernika i przyjmują następującą postać: rosnący, malejący, maksimum lub minimum. Należy je odczytywać jako wartości pożądane w trakcie realizacji procesów będących pochodnymi celów i działań przyjętych w Programie. Szczegółowe wartości bazowe i referencyjne mierników zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela nr 24 - Wartości bazowe i referencyjne mierników

Działanie	Miernik	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
PPP.1.1.1. Realizacja procedury NK	PPP.1.1.1.1. Liczba utworzonych NK	350	maksimum	1 rok
	PPP.1.1.1.2. Liczba grup diagnostyczno - pomocowych	350	maksimum	1 rok
	PPP.1.1.1.3. Liczba spotkań ZI	30	minimum	1 rok

Działanie	Miernik	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
	PPP.1.1.1.4. Liczba założonych spraw z art. 207 KK	200	maksimum	1 rok
PPP.1.1.2. Realizacja gminnego programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej	PPP.1.1.2.1. Posiadanie gminnego programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej (tak = 1, nie = 0)	8	minimum	1 rok
	PPP.1.1.2.2. Liczba własnych diagnoz zjawiska przemocy domowej	5	minimum	1 rok
PPP.2.1.1. Opracowanie oraz upowszechnianie materiałów edukacyjnych	PPP.2.1.1.1. Liczba opracowanych materiałów informacyjnych własnych w danym roku sprawozdawczym	10	minimum	1 rok
	PPP.2.1.1.2. Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjnych własnych w danym roku	3000	minimum	1 rok
	PPP.2.1.1.3. Liczba materiałów rozpowszechnianych (rodzaj: ulotka, plakat, baner itp.)	50	minimum	1 rok
PPP.2.1.2. Tworzenie i uaktualnianie baz danych w zakresie pomocy dla osób doznających przemocy domowej	PPP.2.1.2.1. Liczba utworzonych baz danych w danym roku sprawozdawczym	2	minimum	1 rok

Działanie	Miernik	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
PPP.2.1.3. Organizowanie zajęć w środowisku lokalnym na tematy związane z przemocą domową	PPP.2.1.3.1. Liczba zorganizowanych szkoleń na temat przeciwdziałania przemocy domowej	5	minimum	1 rok
	PPP.2.1.3.2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach na temat przeciwdziałania przemocy domowej	500	minimum	1 rok
PPP.2.1.4. Współpraca z mediami w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	PPP.2.1.4.1. Liczba udzielonych wywiadów w mediach w danym roku sprawozdawczym	2	minimum	1 rok
	PPP.2.1.4.2. Liczba artykułów dotyczących przemocy domowej na poziomie lokalnym w danym roku sprawozdawczym	4	minimum	1 rok
PPP.2.2.1. Spotkania edukacyjne dla rodziców i dzieci, związane z występowaniem i zapobieganiem zjawisku przemocy domowej	PPP.2.2.1.1. Liczba spotkań	8	minimum	1 rok
PPP.3.1.1. Rozwijanie sieci placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej	PPP.3.1.1.1. Liczba nowopowstałych placówek wspierających i udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej	1	minimum	2023-2028

Działanie	Miernik	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
PPP.3.1.2. Dążenie do zwiększenia bazy lokalowej w powiecie w zakresie mieszkań chronionych dla osób doznających przemocy domowej	PPP.3.1.2.1. Liczba miejsc w mieszkaniach chronionych dla osób doznających przemocy domowej	6	minimum	2023-2028
PPP.3.1.3. Pozyskiwanie środków finansowych na realizację programów korekcyjno-edukacyjnych, terapeutycznych i innych związanych z przeciwdziałaniem i profilaktyką zjawiska przemocy domowej	PPP.3.1.3.1. Kwota pozyskanych środków w danym roku [PLN]	10000	minimum	1 rok
PPP.3.2.1. Organizacja spotkań, warsztatów, konferencji na poziomie ponadlokalnym (np. powiatowym), w ramach przeciwdziałania przemocy domowej	PPP.3.2.1.1. Liczba zorganizowanych spotkań	40	minimum	1 rok
	PPP.3.2.1.2. Liczba osób uczestniczących	300	minimum	1 rok
PPP.3.2.2. Podejmowanie wspólnych interwencji i działania w ramach NK	PPP.3.2.2.1. Liczba pracowników wydelegowanych z danej jednostki do udziału w ZI i grupach diagnostyczno - pomocowych	100	minimum	1 rok
	PPP.3.2.2.2. Liczba podjętych wspólnie interwencji z innymi podmiotami	100	minimum	1 rok
PPP.3.3.1. Działania mające na celu wsparcie pracowników służb społecznych, oświaty, Policji, m.in. poprzez grupy wsparcia, superwizje, coaching, itp.	PPP.3.3.1.1. Liczba spotkań grup wsparcia	100	minimum	1 rok

Działanie	Miernik	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
	PPP.3.3.1.2. Liczba osób biorących udział w grupie wsparcia	100	minimum	1 rok
	PPP.3.3.1.3. Liczba spotkań superwizyjnych	3	minimum	1 rok
	PPP.3.3.1.4. Liczba osób uczestniczących w superwizjach	3	minimum	1 rok
PPP.3.3.2. Doskonalenie zawodowe kadr służb społecznych i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej i ochroną osób jej doznających	PPP.3.3.2.1. Liczba szkoleń	30	minimum	1 rok
	PPP.3.3.2.2. Liczba osób uczestniczących w szkoleniach	150	minimum	1 rok
PPP.3.3.3. Pozyskiwanie środków finansowych na realizację celów związanych z doskonaleniem zawodowym i wsparciem pracowników służb społecznych i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej i ochroną osób jej doznających	PPP.3.3.3.1. Kwota pozyskanych środków [PLN]	15000	minimum	1 rok
PPP.3.4.1. Szkolenia ze specjalistami z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej dla kadry pedagogicznej	PPP.3.4.1.1. Liczba szkoleń dla kadry pedagogicznej	1	minimum	1 rok

Działanie	Miernik	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
PPP.4.1.1. Realizacja programów korekcyjno-educacyjnych	PPP.3.4.1.2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla kadry pedagogicznej	10	minimum	1 rok
	PPP.4.1.1.1. Liczba skierowań na rekrutację do programu korekcyjno-educacyjnego	25	minimum	1 rok
	PPP.4.1.1.2. Liczba przeprowadzonych rekrutacji do programu korekcyjno-educacyjnego	8	minimum	1 rok
	PPP.4.1.1.3. Liczba uruchomionych programów w danym roku sprawozdawczym	1	minimum	1 rok
	PPP.4.1.1.4. Liczba zrealizowanych programów korekcyjno-educacyjnych	1	minimum	1 rok
	PPP.4.1.1.5. Liczba spotkań grup	1	minimum	1 rok
PPP.4.1.2. Realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych	PPP.4.1.1.6. Liczba uczestników grup	10	minimum	1 rok
	PPP.4.1.2.1. Liczba uruchomionych programów psychologiczno-terapeutycznych	1	minimum	1 rok
	PPP.4.1.2.2. Liczba zrealizowanych programów psychologiczno-terapeutycznych	1	minimum	1 rok
	PPP.4.1.2.3. Liczba spotkań grup	1	minimum	1 rok
PPP.4.1.3. Poradnictwo dla osób stosujących przemoc domową motywujące do zmiany	PPP.4.1.2.4. Liczba uczestników grup	10	minimum	1 rok
	PPP.4.1.3.1. Liczba konsultacji indywidualnych psychologicznych, pedagogicznych, prawnych, socjalnych, terapeutycznych	180	minimum	1 rok

Działanie	Miernik	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
PPP.4.2.1. Kierowanie na terapię uzależnień osób stosujących przemoc domową	PPP.4.2.1.1. Liczba osób skierowanych na terapię uzależnień	8	minimum	1 rok
PPP.4.2.2. Poradnictwo dla osób uzależnionych stosujących przemoc domową	PPP.4.2.2.1. Liczba konsultacji indywidualnych psychologicznych, pedagogicznych, prawnych, społecznych, terapeutycznych	50	minimum	1 rok
PPP.5.1.1. Poradnictwo dla osób doznających przemocy domowej	PPP.5.1.1.1. Liczba osób objętych poradnictwem psychologicznym	100	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.2. Liczba konsultacji/porad psychologicznych	250	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.3. Liczba osób objętych poradnictwem społecznym	150	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.4. Liczba konsultacji/porad społecznych	350	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.5. Liczba osób objętych poradnictwem prawnym	40	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.6. Liczba konsultacji/porad prawnym	50	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.7. Liczba osób objętych poradnictwem pedagogicznym	80	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.8. Liczba konsultacji/porad pedagogicznych	150	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.9. Liczba zorganizowanych grup samopomocowych	15	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.10. Liczba rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy	250	maksimum	1 rok

Działanie	Miernik	Wartość bazowa	Wartość referencyjna	Okres dla wartości bazowej
	PPP.5.1.1.11. Liczba Punktów Konsultacyjnych	7	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.12. Liczba Punktów Interwencji Kryzysowej	2	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.13. Liczba Punktów Wsparcia	2	minimum	1 rok
	PPP.5.1.1.14. Liczba Zespołów Poradnictwa Specjalistycznego	1	minimum	1 rok
PPP.5.2.1. Kierowanie osób doznających przemocy domowej do miejsc bezpiecznego schronienia	PPP.5.2.1.1. Liczba osób skierowanych do miejsca bezpiecznego schronienia	2	minimum	1 rok
	PPP.5.2.1.2. Liczba dzieci umieszczonych w miejscu bezpiecznego schronienia	2	minimum	1 rok

Źródło: opracowanie własne

8. Zakładane rezultaty Programu

Wśród głównych rezultatów Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim oczekuje się m. in.:

- Poszerzenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej i jego zapobiegania;
- Podniesienie kompetencji zawodowych osób udzielających pomocy ofiarom przemocy domowej oraz pracujących z osobami stosującymi przemoc;
- Poszerzenie katalogu form wsparcia w postaci: grup wsparcia, terapeutycznych, edukacyjnych, warsztatów dla osób doznających przemocy domowej;
- Rozwój poradnictwa specjalistycznego;
- Utrzymanie na odpowiednim poziomie struktury współpracy między instytucjami działających na rzecz ochrony osób doznających przemocy.

9. Adresaci Programu

Adresatami Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim są przede wszystkim:

- Osoby doznające przemocy domowej,
- Rodzice i dzieci z rodzin zagrożonych przemocą,
- Osoby stosujące przemoc domową,
- Bezpośredni i pośredni świadkowie przemocy domowej,
- Specjaliści pracujący z osobami doznającymi i stosującymi przemoc,
- Przedstawiciele szerokiego grona powiatowych i gminnych instytucji i służb pracujących na rzecz rodzin i dzieci,
- Uczniowie i nauczyciele placówek edukacyjnych na terenie powiatu gliwickiego,
- Mieszkańcy powiatu gliwickiego.

10. Źródła finansowania

Realizacja Programu w aspekcie ram finansowych opiera się o następujące źródła finansowe:

1. środki własne powiatu,
2. środki rządowych lub pozarządowych programów celowych,
3. dotacje z budżetu państwa,
4. środki własne gmin,
5. środki pomocowe funduszy Unii Europejskiej.

11. Monitoring i ewaluacja

Zapewnienie realizacji Programu w sposób gwarantujący osiągnięcie zakładanych rezultatów możliwe jest tylko w sytuacji, kiedy na etapie jego realizacji kontrolujemy postępy i efekty podejmowanych działań. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Gliwickim jest dokumentem o charakterze długo okresowym, z tego też powodu mogą wystąpić na etapie jego realizacji trudności, których nie można było przewidzieć w momencie jego budowania. Nierzadko zdarza się też, że czynniki płynące z otoczenia uległy zmianie, co może powodować zakłócenia w realizacji Programu. Występowanie tzw. czynników ryzyka jest jedną z istotnych przyczyn wpływających na nieosiągnięcie zakładanych celów. Dlatego konstruując Program należy na każdym etapie jego realizacji brać je pod uwagę i odpowiednio reagować na niedopasowania wewnętrzne i zewnętrzne, zakłócające osiągnięcie spodziewanych rezultatów. Program ma charakter otwarty i w każdym czasie – jeśli zajdzie taka potrzeba – może być uzupełniany i zmieniany.

Biorąc powyższe pod uwagę, co roku prowadzony będzie monitoring, którego celem będzie bieżąca kontrola czy realizacja Programu przebiega we właściwy sposób oraz czy nie występują zakłócenia zmniejszające szanse osiągnięcia zakładanych rezultatów. Zakres badania monitoringowego obejmują zespół mierników (wskaźników) opisanych w Programie. Okresowy monitoring kończy się raportem zawierającym: wnioski i podsumowanie. Raport z monitoringu przygotowywany jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach i w terminie do końca maja następującego po badanym roku, przedkładany jest Zarządowi Powiatu Gliwickiego. Kluczowym pytaniem, na które musi znaleźć odpowiedź niniejszy zespół brzmi: czy działania realizowane w roku poprzednim przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych celów?

Ponadto w terminie do roku po zakończeniu realizacji Programu, zostanie przeprowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gliwicach ewaluacja podsumowująca całość rezultatów osiągniętych w latach 2023-2028. Pozwoli to na ocenę skutków podjętych działań oraz zakresu uzyskanych zmian.

W roku kalendarzowym, w którym realizowane są badania ewaluacyjne odstępują się od obowiązku sporządzenia raportu z monitoringu. Jednakże dla zachowania ciągłości łańcucha danych koniecznym jest przeprowadzenie badań w zakresie przyjętych mierników.

Spis tabel

Tabela nr 1 - Liczba osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, którym udzielono wsparcia w ramach oferty PCPR-ZSPiIK w latach 2018 – 2022	13
Tabela nr 2 - Opracowywanie i realizacja przez PCPR programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w latach 2018-2022	14
Tabela nr 3 - Liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach, w których powodem trudnej sytuacji życiowej były: alkoholizm, narkomania i przemoc domowa na terenie powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	16
Tabela nr 4 – Rodzaje działań podejmowanych przez OPS w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej w latach 2018-2022	17
Tabela nr 5 – Liczba odbiorów dzieci od rodziców biologicznych w sytuacji stwierdzenia przemocy domowej w latach 2018-2022	20
Tabela nr 6 – Najczęściej podejmowane przez OPS inicjatywy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w latach 2018-2022	21
Tabela nr 7 – Udział terapii i porad specjalistycznych dotyczących zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	22
Tabela nr 8 – Wnioski GKRPA oraz osoby podejmujące leczenie odwykowe z terenu powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	26
Tabela nr 9 – Liczba osób uzależnionych, które stosowały przemoc w rodzinie na terenie gminy powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	28
Tabela nr 10 - Liczba przeprowadzonych interwencji w związku z przemocą domową, które zostały objęte procedurą "Niebieskiej Karty" dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	29
Tabela nr 11 - Liczba osób doznających przemocy domowej w podziale na płeć dorosłych oraz małoletni dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	29
Tabela nr 12 - Liczba osób stosujących przemoc domowej dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	30
Tabela nr 13 - Rodzaje przemocy domowej dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	30
Tabela nr 14 - Liczba postępowań przygotowawczych o czyn z art. 207 §1 lub 1a kk dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	32
Tabela nr 15 - Liczba wyroków wydanych przez Sąd na podstawie art. 207 kk dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	33
Tabela nr 16 - Liczba orzeczonych kar pozbawienia wolności w związku z art. 207 kk, w tym z warunkowym zawieszeniem kary dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	33

Tabela nr 17 - Liczba skazanych i osadzonych na podstawie art. 207 kk dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 20118-2022	34
Tabela nr 18 - Liczba osób umieszczonych w zakładach karnych z powodu znęcania się nad rodziną dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	34
Tabela nr 19 - Liczba osób objętych dozorem kuratora sądowego z tytułu znęcania się nad rodziną dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	34
Tabela nr 20 - Liczba powołanych grup roboczych w ramach Zespołów Interdyscyplinarnych dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022.....	35
Tabela nr 21 - Liczba Niebieskich Kart i rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” przez zespoły interdyscyplinarne dla obszaru powiatu gliwickiego w latach 2018-2022	36
Tabela nr 22 – Analiza SWOT.....	39
Tabela nr 23 – Cele, zadania, mierniki oraz podmioty realizujące Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gliwickim na lata 2023 - 2028	41
Tabela nr 24 - Wartości bazowe i referencyjne mierników.....	48

Spis wykresów

Wykres nr 1 – Częstotliwość dostrzegania przez respondentów zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu gliwickiego w latach 2018-2022.....	24
Wykres nr 2 – Liczba wszczętych postępowań i stwierdzonych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na terenie Polski w latach 1999-2020	31

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
w Gliwicach
DYREKTOR
mgr Edyta Więcek
mgr Edyta Więcek